

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE



NA LATA 2016-2022

Spis treści

1.	WSTĘP	3
2.	METODYKA POWSTAWANIA STRATEGII	4
3.	OBSZAR I CZAS REALIZACJI	5
4.	DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE	6
4.1.	Historia gminy Kołaki Kościelne	6
4.2.	Położenie, powierzchnia, ludność	7
4.3.	Środowisko przyrodnicze	9
4.3.1.	Obszar i użytkowanie gruntów	9
4.3.2.	Klimat	10
4.3.3.	Geomorfologia i stosunki wodne	12
4.3.4.	Charakterystyka geologiczna	13
4.3.5.	Ogólna charakterystyka szaty roślinnej	13
4.3.6.	Ogólna charakterystyka fauny	14
4.3.7.	Uwarunkowania ochrony środowiska	15
4.3.8.	Przyrodnicze obiekty chronione	17
4.4.	Infrastruktura społeczna i komunalna	18
4.4.1.	Drogi	18
4.4.2.	Sieć wodno-kanalizacyjna	20
4.4.3.	Gospodarka odpadami	21
4.4.4.	Sieci energetyczne, ciepłne, gazowe, telefoniczne i internetowe	21
4.4.5.	Zasoby mieszkaniowe	23
4.5.	Sfera społeczna	24
4.5.1.	Demografia	24
4.5.2.	Kultura	27
4.5.3.	Oświata	28
4.5.4.	Sport i rekreacja	29
4.5.5.	Ochrona zdrowia	30
4.5.6.	Pomoc społeczna	30
4.5.7.	Kapitał społeczny	31
4.6.	Sfera gospodarcza	32
4.6.1.	Struktura branżowa	32
4.6.2.	Podmioty gospodarcze	32
4.6.3.	Handel wewnętrzny	34
4.6.4.	Rolnictwo	34
4.6.5.	Gospodarka leśna	35
4.6.6.	Zagospodarowanie przestrzenne	36
4.6.7.	Rynek pracy	37
4.6.8.	Turystyka	39
5.	Analiza SWOT	43
6.	Wyzwania rozwojowe	46
7.	Wizja i misja rozwoju gminy Kołaki Kościelne	49
8.	Plan operacyjny Strategii	50
8.1.	Cele strategiczne	50
8.2.	Cele horyzontalne	52
8.3.	Cele operacyjne, działania i zadania	54
9.	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Strategii Rozwoju Gminy Kołaki Kościelne	59
10.	Perspektywa finansowa gminy Kołaki Kościelne na lata 2016-2022	61
11.	Projekty planowane do realizacji na terenie Gminy Kołaki Kościelne latach 2016 – 2022	65
12.	Określenie zbieżności Strategii rozwoju gminy Kołaki Kościelne z dokumentami wyższego rzędu	67
12.1.	Strategia Europa 2020	67
12.2.	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030	68
12.3.	Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020	68
12.4.	Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020	69
12.5.	Program rozwoju powiatu zambrowskiego do roku 2020	69
13.	Sposoby monitorowania i oceny oraz współpracy społecznej	70
13.1.	System monitorowania Strategii	70
13.2.	Sposoby oceny Strategii	70
13.3.	Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	70
14.	Spis rysunków, tabel i wykresów	71

1. WSTĘP

Strategia rozwoju gminy Kołaki Kościelne na lata 2016–2022, zwana dalej Strategią, to podstawowy dokument określający cele i kierunki rozwoju samorządu terytorialnego na najbliższe lata.

Zakończyła się perspektywa programowo-finansowa UE na lata 2007 – 2013 i Nasz kraj wkroczył w okres programowania 2014 – 2020. Osiągnięcie wysokiego stopnia skuteczności w wykorzystywaniu funduszy strukturalnych Unii Europejskiej uzależnione jest od określenia jasnych celów i kierunków rozwoju lokalnego. Ta sytuacja mobilizuje samorządy do opracowywania i aktualizowania swoich dokumentów programowych, które określają cele, kierunki oraz zadania do zrealizowania w nowym okresie programowania. Muszą być one spójne z dokumentami regionalnymi i krajowymi oraz uwzględniać aktualną oraz prognozowaną sytuację społeczno–gospodarczą gmin. Powinny być również realizowane bez względu na zmieniające się układy polityczne oraz przede wszystkim rozwiązywać najistotniejsze problemy lokalne mające wpływ na wszechstronny i zrównoważony rozwój gminy z korzyścią dla wszystkich jej mieszkańców.

Kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jakim jest gmina Kołaki Kościelne zawarte w poniższej Strategii opierają się na diagnozie społeczno-gospodarczej gminy, która pozwoliła określić jej słabe i mocne strony.

Wyznaczone cele oraz zadania wpisują się w założenia dokumentów strategicznych i programowych, zaś istotne elementy wyznaczające kierunek realizacji polityki rozwoju lokalnego opierają się na polityce rozwoju regionalnego, polityce rozwoju całego kraju jak i polityce strukturalnej Unii Europejskiej.

2. METODYKA POWSTAWANIA STRATEGII

Strategia rozwoju gminy, to proces planowania w perspektywie długofalowej celów i ustalanie programów oraz zadań do zrealizowania w najbliższych latach. Jest to doskonałe narzędzie do stymulowania rozwoju gminy. Pomaga ona równocześnie godzić interesy polityki Unii Europejskiej, kraju, województwa i powiatu z lokalnymi interesami samorządu gminy Kołaki Kościelne i jej mieszkańców.

Tworząc strategię rozwoju należy zwracać uwagę na to, by poczynione inwestycje były efektywne i dostosowane do aktualnych i przyszłych potrzeb mieszkańców. Należy brać również pod uwagę możliwości finansowe, tak by realizacja planów nie stała się obciążeniem, którego dźwiganie przez następne lata ograniczałoby możliwości rozwojowe gminy czy regionu (np. poprzez wysokie koszty kredytów, nadmierne koszty eksploatacji, itp.).

Na powstanie Strategii złożyły się trzy etapy:

- etap pierwszy to szczegółowa analiza i wnikliwa charakterystyka istniejącej sytuacji na terenie gminy Kołaki Kościelne;
- etap drugi to opracowanie wizji przyszłości gminy, czyli sformułowanie i skonkretyzowanie celów strategicznych;
- etap trzeci obejmował natomiast opracowanie listy głównych projektów inwestycyjnych, których realizacja pozwoli osiągnąć założone cele rozwoju gminy Kołaki Kościelne.

Koncepcja i opracowanie Strategii zostało wykonane przez pracowników Urzędu Gminy Kołaki Kościelne. Podstawą opracowania były aktualne dane pochodzące m.in. z Banku Danych Lokalnych GUS, Urzędu Gminy Kołaki Kościelne, dokumentów planistycznych gminy i innych wyższych jednostek samorządowych. Na podstawie wymienionych wyżej danych wyjściowych, określone zostały wszystkie ważne obszary na których działa jednostka samorządu terytorialnego oraz kierunki rozwojowe wynikające z istniejących uwarunkowań.

Metodą analizy SWOT dokonano również identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze działania jednostki samorządu terytorialnego.

3. OBSZAR I CZAS REALIZACJI

„Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Kołaki Kościelne na lata 2016 – 2022” swoim zakresem obejmuje cały obszar administracyjny gminy. Stworzona została w oparciu o szereg dokumentów strategicznych opracowanych przez gminę, m.in.:

- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kołaki Kościelne na lata 2007 – 2013,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kołaki Kościelne,
- Plan Gospodarki Odpadami Gminy Kołaki Kościelne,
- Plany Odnowy Miejscowości,
- Program Ochrony Środowiska Gminy Kołaki Kościelne Na Lata 2004 – 2011.

Fundamentem tworzenia Strategii były konsultacje społeczne, uwzględniając wszystkie problemy, nurtujące na co dzień gminę i jej mieszkańców oraz sposoby ich rozwiązywania. Były one przedstawiane i dyskutowane w trakcie sesji Rady Gminy Kołaki Kościelne oraz przy okazji zebrań wiejskich.

W Strategii Rozwoju Lokalnego wskazane zostały zadania, które powinny zostać zrealizować w okresie 2016 – 2022 z wykorzystaniem funduszy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz finansowane z innych środków zewnętrznych. Z uwagi na koszty realizacji tych zadań oraz ograniczone możliwości finansowe gminy, zostały wybrane najważniejsze inwestycje.

4. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE

4.1. Historia gminy Kołaki Kościelne

Historia gminy Kołaki Kościelne sięga do 1809 roku, kiedy to wprowadzono nadzór gminno-wioskowy przez właścicieli wsi. Pierwsze zapiski o powstaniu samorządu gminnego datowane są na lata ok. 1864 roku. W 1918 roku utworzono samorząd z Radą Gminy.

Gmina w obecnym kształcie terytorialnym powstała w 1973 roku, została powołana uchwałą nr XXI/72/72 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 9 grudnia 1972 roku. Od 1990 roku gmina Kołaki Kościelne, jako gmina wiejska, funkcjonuje na podstawie „Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym”.

Tereny gminy Kołaki Kościelne etnograficznie przynależą do północno – wschodniego Mazowsza. Cechą charakterystyczną dla tych ziem jest osadnictwo drobnoszlacheckie. Brak jest na tym terenie zachowanych dworów bogatszego ziemiaństwa, lecz zachowana jest pamięć i tradycja szlachecka wśród ludności wywodzącej się z tzw. drobnej szlachty lub też szlachty zaściankowej. Zarówno tradycja jak też zwyczaje rodzinne, doroczne i związane z życiem religijnym (Kościołem Katolickim) mogą być podstawą do stworzenia interesującego programu kulturalnego na rzecz mieszkańców gminy, regionu jak też potencjalnych turystów, interesujących się wielokulturowością Polski północno – wschodniej.

Osadnictwo Kołak Kościelnych ma początek w XV wieku. Dawne wsie Kołaki Stare i Nowe (obecnie Kościelne), Czachy Kołaki i Gunie–Ostrów powstały z nadania w ok. 1416 roku 30 włók ziemi Wojciechowi herbu Kościeszka z Kołak Jaćwiężyna (obecna gmina Grudusk w woj. mazowieckim). Osiedla wiejskie pochodzą w znacznej części z kolonizacji wspomnianej wcześniej drobnej szlachty zagrodowej. Wiele wsi ma dwuczłonowe nazwy, związane z podziałami rodzinnymi ziem przynależnych poszczególnym rodom i tworzeniem przysiółków. Duże znaczenie dla rozwoju osadniczego wschodniego Mazowsza miała rzeka Narew, nad którą ulokowany był gród Łomża, skąd rozchodziły się ważne drogi handlowe do Prus, Grodna, Wilna, Ostrołęki, Pułtuska i Czerska. Miejscowości w gminie oddzielone były od traktów kompleksami lasów. Istotne znaczenie dla gminy miał historyczny trakt z Czerska i Warszawy przez Tykocin na Litwę, w pobliżu którego znajdowały się Kołaki. Gmina Kołaki Kościelne znajduje się na obszarze, który również szczególnie odczuł skutki toczących się na jego terenie wojen, co upamiętniają obecnie stosowne pomniki.



Rysunek 1. Kołaki Kościelne na mapie z 1850 r.

Źródło: Mapmaster- <http://igrek.amzp.pl/details.php?id=11764054>

4.2. Położenie, powierzchnia, ludność.

Gmina Kołaki Kościelne położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego. Administracyjnie obejmuje obszar o powierzchni 74 km² i należy do Powiatu Zambrowskiego. Jest najmniejszą gminą powiatu. Gmina posiada atrakcyjne położenie. Od Warszawy dzieli ją odległość 120 km, od Białegostoku - 50 km, od Łomży - 30 km, od Wysokiego Mazowieckiego – 20 km i Zambrowa (siedziby powiatu) - 10 km.

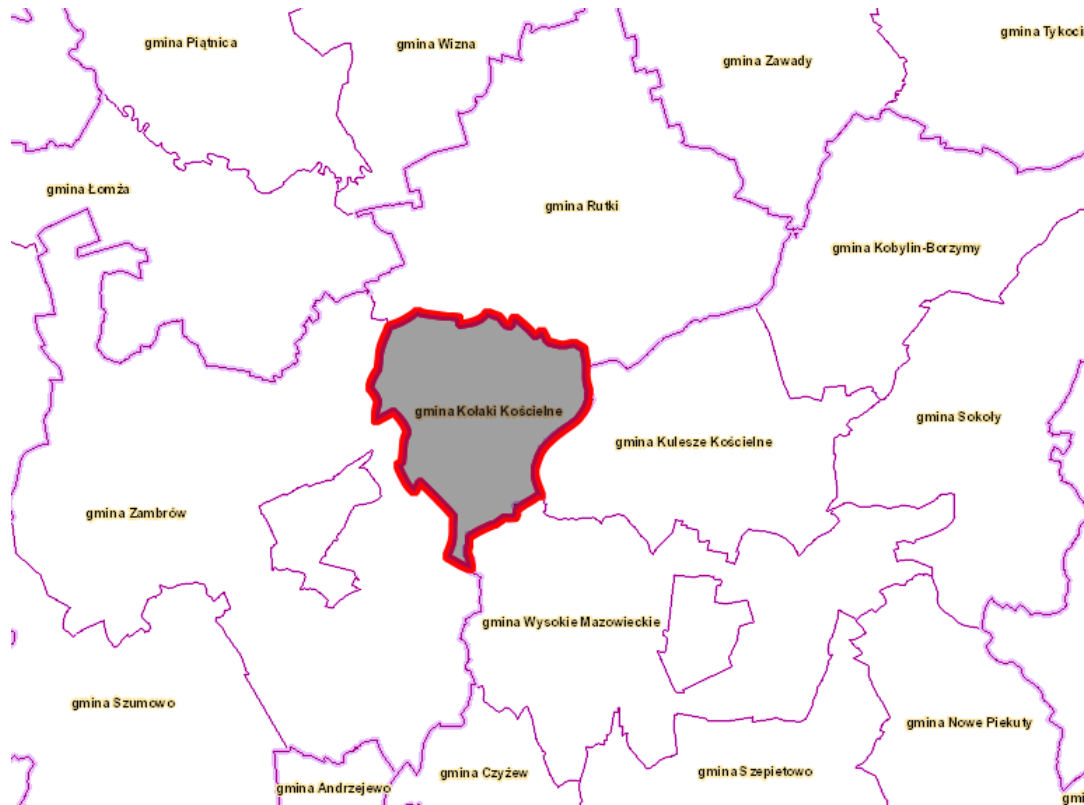


Rysunek 2. Położenie gminy Kołaki Kościelne w powiecie Zambrowskim.

Źródło: www.pkw.pl

Gmina Kołaki Kościelne sąsiaduje z gminami:

- Rutki-Kossaki (od północy) oraz Zambrów (od zachodu), należącymi do powiatu zambrowskiego,
- Kulesze Kościelne (od wschodu) i Wysokie Mazowieckie (od południa), należącymi do powiatu wysokomazowieckiego.



Rysunek 3. Gmina Kołaki Kościelne i gminy sąsiadujące.

Źródło: www.geoportal.pl

Do sieci osadniczej gminy należą 24 wsie, które wraz z zabudową kolonijną tworzą 24 sołectwa. Na ich terenie na dzień 31.12.2015 roku zameldowanych na pobyt stały było łącznie 2 408¹ osób (5,4% ludności powiatu zambrowskiego). Gęstość zaludnienia wynosi 33 osoby/km².

Największą miejscowością jest sołectwo Kołaki Kościelne, w której na dzień 31.12.2015 r. mieszkało 444 mieszkańców. Znajduje się tu siedziba gminy- Urząd Gminy w Kołakach Kościelnych. Miejscowość ta jest głównym miejscem usług lokalnych w zakresie szkolnictwa, ochrony zdrowia, kultury, sportu, administracji, obsługi finansowej, ubezpieczeń, handlu i innych, z których korzystają wszyscy mieszkańcy gminy.

¹ Dane Urzędu Gminy z dnia 31.12.2015 r.

Tabela 1. Sołectwa gminy Kołaki Kościelne i liczba mieszkańców na dzień 31.12.2015 r..

Lp.	Nazwa Sołectwa	Liczba mieszkańców
1.	Cholewy - Kołomyja	38
2.	Czachy - Kołaki	164
3.	Czarnowo - Dąb	51
4.	Czarnowo - Undy	77
5.	Czosaki - Dąb	72
6.	Ćwikły - Krajewo	60
7.	Ćwikły - Rupie	79
8.	Głodowo - Dąb	87
9.	Gosie Duże	88
10.	Gosie Małe	92
11.	Gunie - Ostrów	88
12.	Kołaki Kościelne	444
13.	Kossaki Borowe	132
14.	Krusze - Łubnice	112
15.	Lętowo - Dąb	48
16.	Łubnice - Krusze	54
17.	Podlatki Duże	133
18.	Podlatki Małe	50
19.	Rębiszewo - Zegadły	71
20.	Sanie – Dąb	132
21.	Szczodruchy	85
22.	Wiśniówek - Wertyce	107
23.	Wróble – Arciszewo	60
24.	Zanie - Leśnica	84
RAZEM		2 408

Źródło: Dane UG Kołaki Kościelne z dnia 31.12.2015 r.

4.3. Środowisko przyrodnicze

4.3.1. Obszar i użytkowanie gruntów

Gmina Kołaki Kościelne jest gminą wiejską. Jej całkowita powierzchnia wynosi 7 365 ha. Stanowi to 10% powierzchni powiatu zambrowskiego i 0,4% powierzchni województwa podlaskiego. Na ogólną powierzchnię składają się (wg danych GUS na 2014 r.):

- użytki rolne zajmują 5 124 ha – 69,52 % powierzchni gminy, w tym:
 - grunty orne - 3 876 ha,
 - łąki - 544 ha,
 - pastwiska - 705 ha,
 - sady - 5 ha,
- grunty leśne i lasy zajmują 1 846 ha – 25,08 % powierzchni gminy,
- grunty pozostałe (tereny zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe, wody itp.) zajmują 384 ha – 6,4 %.

Dominującymi gruntami w gminie są użytki rolne, które zajmują ogółem 69,52% powierzchni gminy. Na jednego mieszkańca gminy przypada 2 ha użytków rolnych, a więc ponad 2 razy więcej niż w województwie podlaskim i w powiecie zambrowskim. Świadczy to o tym, iż rolnictwo jest podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców.

Lasy zajmują 25,08% powierzchni i jest to wskaźnik porównywalny ze wskaźnikiem lesistości powiatu zambrowskiego wynoszącego 25%, ale niższy od wskaźnika dla województwa podlaskiego wynoszącego 30,2 %.

4.3.2. Klimat

Zgodnie z podziałem Polski na regiony klimatyczne, gmina Kołaki Kościelne leży w regionie klimatycznym mazurskim. Warunki klimatyczne gminy scharakteryzowano w oparciu o dane ze stacji meteorologicznej w Szepietowie.

Temperatura

Średnia roczna temperatura na obszarze gminy kształtuje się na poziomie 6,6°C. Najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec ze średnią temperaturą 17,9°C, natomiast najzimniejszym miesiącem jest styczeń ze średnią temperaturą -6,2°C. W porównaniu z innymi obszarami Polski, temperatury w tym regionie są stosunkowo niskie.

W ciągu roku notuje się około 99 dni mroźnych z temperaturą poniżej 0°C, a także około 30 dni upalnych z temperaturą powyżej 25°C, najczęściej notowane są one w najcieplejszym miesiącu – lipcu.

Okres wegetacyjny na omawianym obszarze trwa około 200 – 210 dni w roku, jest to cechą charakterystyczną dla regionu północno-wschodniej Polski.

Wilgotność powietrza

W skali rocznej wilgotność powietrza na omawianym obszarze wynosi około 81%. Największą wilgotność powietrza odnotowano w miesiącach ciepłych.

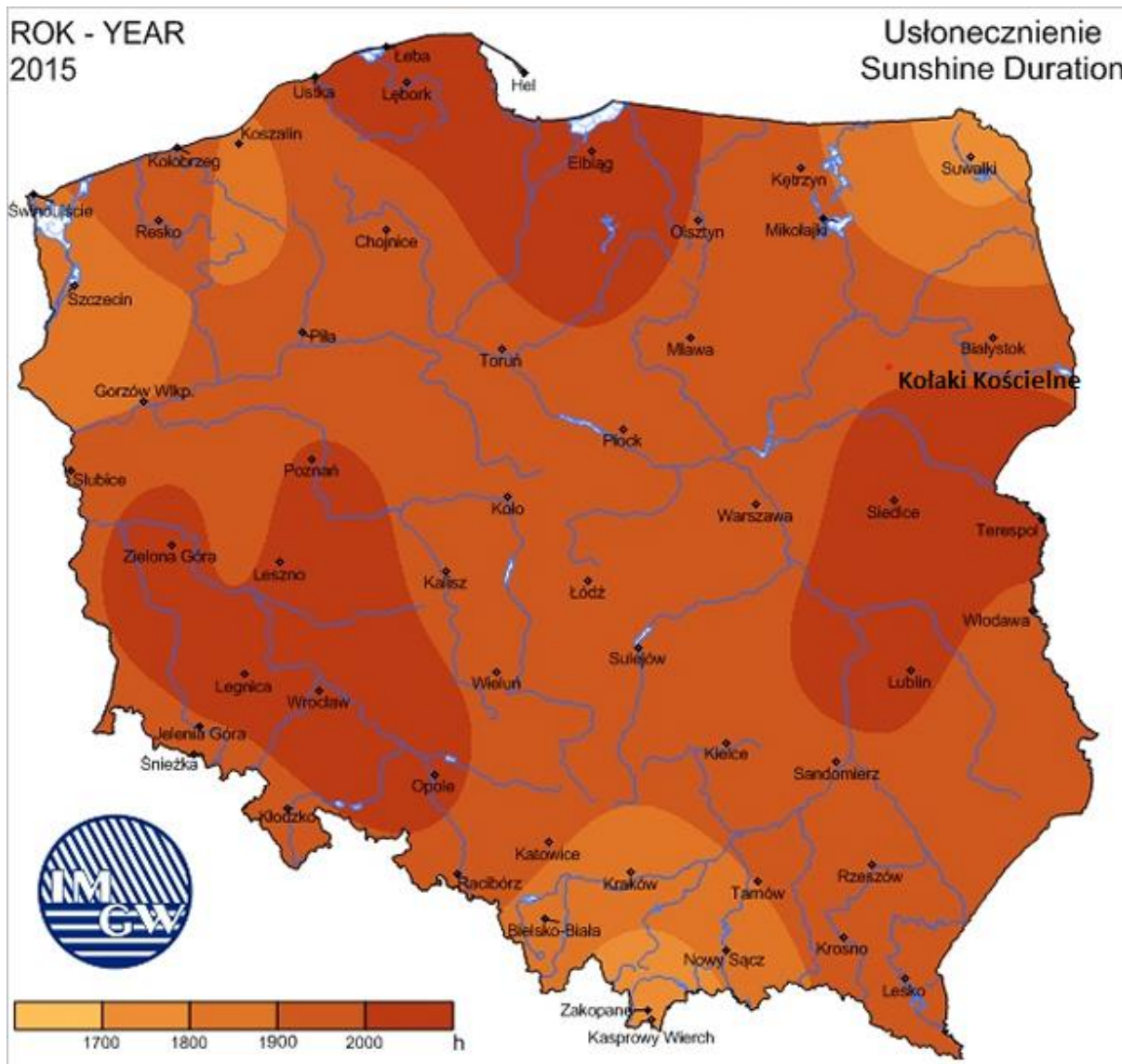
Obszarami najbardziej narażonymi na powstawanie i utrzymywanie się zastoisk wilgotnego powietrza są obszary wilgotnych łąk i pastwisk.

Zachmurzenie

Na terenie gminy Kołaki Kościelne średnie roczne zachmurzenie kształtuje się na poziomie około 6,3° pokrycia nieba w skali jedenastostopniowej. W ciągu roku największe

zachmurzenie obserwuje się w listopadzie (8,1°) i grudniu (8,0°), natomiast najmniejsze zachmurzenie zaobserwowano we wrześniu (5,2° pokrycia nieba).

W ciągu roku notuje się średnio około 40 dni pogodnych, gdzie pokrycie nieba nie przekracza 2°, oraz około 140 dni pochmurnych.



Rysunek 4. Usłonecznienie w 2015 roku

Źródło: IMGW

Opady

Na terenie gminy notuje się średnio około 570 mm opadów w ciągu roku, z czego około 360 mm (60%) przypada na okres wegetacyjny.

Największe sumy opadów w ciągu roku notuje się w sierpniu i jest to około 70 mm, najmniejsze sumy opadów notuje się natomiast w styczniu (30 mm).

Opady letnie różnią się od zimowych natężeniem i długością trwania. W okresie letnim opady są zazwyczaj krótkotrwałe, ale o dużym natężeniu, zimą natomiast opady są długotrwałe o małym natężeniu.

Pokrywa śnieżna zalega na terenie gminy przeciętnie około 90 dni w ciągu roku. Okres zalegania pokrywy śnieżnej przypada od listopada do kwietnia.

Wiatry

Na terenie gminy przeważają wiatry zachodnie, najrzadziej natomiast są notowane wiatry północno-wschodnie. Rozkład kierunków wiatru w poszczególnych porach roku jest taki sam jak w rozkładzie rocznym.

Prędkości wiatrów wynoszą przeciętnie 3,1 m/s, co decyduje o dobrym przewietrzaniu terenu. Biorąc pod uwagę siłę wiatru na terenie gminy dominują wiatry zachodnie, szczególnie jesienią i zimą. Zdecydowanie słabsze są wiatry wschodnie i północne, występujące w okresie letnim. Warunki klimatyczne charakterystyczne dla całego obszaru gminy modyfikowane są przez czynniki fizjograficzne.

4.3.3. Geomorfologia i stosunki wodne

Gmina Kołaki Kościelne położona jest obrębie mezoregionu Wysoczyzny Wysokomazowieckiej należącej do makroregionu Niziny Północnopodlaskiej. Rzeźba terenu gminy jest mało zróżnicowana. Jej powstanie jest ściśle związane z działalnością lądolodu środkowopolskiego, a także z akumulacyjno – erozyjną działalnością wód rzecznych i lodowcowych w okresie zlodowacenia środkowopolskiego. Na obszarze gminy brak jest jezior polodowcowych. Przeważają tu rozległe równiny denudacyjne lub akumulacyjne o niewielkich nachyleniach terenu.

Gmina Kołaki Kościelne położona jest w dorzeczu Narwi i środkowego Bugu. Jej sieć rzeczna związana jest z dorzeczem Narwi. Jedynym znaczącym ciekim wodnym znajdującym się na obszarze gminy jest rzeka Dąb, wpływająca do rzeki Jabłonki na terenie Gminy Zambrów. Jest to niewielki ciek o północno-zachodnim kierunku spływu i biorący swój początek na terenie gminy. Posiada on 3 prawobrzeżne dopływy przecinające wsie: Ćwikły-Rupie oraz Ćwikły-Krajewo oraz prawobrzeżny dopływ łączący się z ciekim głównym we wsi Czosaki - Dąb.

Na pozostałym obszarze występują również inne bezimienne ciek, prawdopodobnie włączone w system rowów melioracyjnych. Gmina pozbawiona jest większych naturalnych, bądź sztucznych zbiorników wodnych. Występują tutaj natomiast małe obiekty o charakterze

oczek wodnych, stawów i zbiorników przeciwpożarowych. Spośród nich wymienić można zbiorniki we wsiach: Kołaki Kościelne, Szczodruchy, Rębiszewo-Zegadły, Ćwikły-Rupie i Czarnowo-Undy.

Głównym ośrodkiem zaopatrzenia ludności w wodę są podziemne wody czwartorzędowe. Poziom wodonośny wód podziemnych izolowany jest od powierzchni ziemi grubą warstwą utworów słabo przepuszczalnych. Zasilenie wód podziemnych odbywa się przez przesączanie wód opadowych przez utwory przepuszczalne.

4.3.4. Charakterystyka geologiczna

Podłoże geologiczne Gminy Kołaki Kościelne zostało ukształtowane na prekambryjskiej platformie wschodnioeuropejskiej – Wyniesieniu Mazursko – Suwalskim. Zalegają tu osady mezozoiczne i kenozoiczne, których cechą charakterystyczną jest stosunkowo mała miąższość. Utwory trzeciorzędowe wykształciły się w postaci piasków, ilów i mułków. W wyniku procesów denudacyjnych oraz erozji zachodzących w okresie miocenu i pliocenu ich miąższość jest zmienna.

Osady czwartorzędowe na terenie gminy osiągają większą miąższość w porównaniu z osadami trzeciorzędowymi. Zalegają średnio na głębokości 130 – 150 m pod powierzchnią terenu i reprezentowane są przez:

- utwory akumulacji lodowcowej występujące pod postacią glin piaszczystych i pylastych oraz piasków i piasków pylastych,
- utwory zastoiskowe, takie jak pyły i ily pylaste,
- utwory moreny czołowej z piaskami, żwirami i glinami,
- utwory deluwialne, w skład których wchodzi piaski drobne i pylaste oraz gliny piaszczyste,
- utwory aluwialne w postaci namulów organicznych pylastych i piaszczystych, pyłów oraz glin,
- utwory bagienne utworzone w postaci torfów,
- utwory wodnolodowcowe, których cechą charakterystyczną są piaski drobno i średnioziarniste.

Na terenie gminy nie ma udokumentowanych złóż surowców mineralnych w kategoriach geologicznych.

4.3.5. Ogólna charakterystyka szaty roślinnej

Pod względem lesistości Gmina Kołaki Kościelne należy do obszarów słabo zalesionych. Lasy stanowią tylko 25,1 % powierzchni gminy. Największy zalesiony obszar znajduje się

w jej północnej części, usytuowany pomiędzy drogami: powiatową Kołaki Kościelne – Czarnowo–Undy i drogą krajową S8. Teren ten charakteryzuje się występowaniem wysokopiennej roślinności iglastej i liściastej. Dominującymi gatunkami są sosna oraz olcha. Niewielkie skupiska lasów mieszanych występują również przy granicy gminy z Gminą Zambrów, powyżej wsi Szczodruchy oraz po obydwu stronach drogi gminnej łączącej wsie Wróble-Arciszewo i Czarnowo–Dąb, gdzie rośnie las liściasty. Ponadto niewielkie zadrzewienia występują dość licznie wzdłuż pozostałych dróg gminnych i dojazdowych do pól. Lasy pełnią przede wszystkim funkcję glebochronną, a dodatkowo stanowią ostoję dla drobnej zwierzyny i ptactwa oraz wzbogacają walory środowiska przyrodniczego i krajobrazu gminy.

W dolinach rzecznych oraz w sąsiedztwie innych cieków wodnych występuje roślinność łąkowa i bagienna. Podmokłe łąki występują w sąsiedztwie drogi łączącej wieś Kołaki Kościelne z wsią Łętowo – Dąb oraz wzdłuż rzeki Dąb.

4.3.6. Ogólna charakterystyka fauny

Zgodnie z regionalizacją faunistyczną Kostrowickiego obszar, na którym położona jest Gmina Kołaki Kościelne, należy do okręgu sarmackiego, podregionu wschodniego regionu środkowoeuropejskiego. Okręg sarmacki jest najdalej na zachód wysuniętą częścią biomu podtajgowego. Wyróżnia go występowanie 26 gatunków, wśród których gatunkami charakterystycznymi są: smużka, orlik grubodzioby, karaś srebrzysty, motyl – perłowiec wschodni. Fauna lokalna tego terenu jest słabo poznana. Na terenie gminy nie występują duże i zwarte kompleksy leśne, brakuje też rozległych obszarów bagiennych, które to stanowią naturalne ostoje wielu gatunków rodzimej fauny. Nie mniej jednak każda z gromad ma swoich przedstawicieli na opisywanym terenie.

Ssaki kopytne reprezentowane są głównie przez sarnę i dziką. Stosunkowo często widywany jest lis, dużo rzadziej kuna domowa czy tchórz. Okoliczne pola i łąki zamieszkuje zajęć szarak. Z pozostałych ssaków z grupy *Micromammalia* na badanym obszarze występują między innymi: jeź wschodni, kret, nornica ruda, nornik zwyczajny, mysz domowa, mysz polna, szczur wędrowny.

Ornitofauna występująca na omawianym terenie jest zróżnicowana gatunkowo i ilościowo. Do gatunków ptaków występujących na obszarze gminy należy: bocian biały, myszołów zwyczajny, myszołów włochaty (zimną), kuropatwa, czajka, gołąb grzywacz, synogarlica turecka, dzięcioł duży, skowronek polny, dzierlatka, dymówka, oknówka,

świergotek polny, świergotek łąkowy, pliszka siwa, słowik szary, rudzik, kopciuszek, kos, kwiczoł, piecuszek, zaganiacz, sikora bogatka, sikora modra, dzierzba gąsiorek, sroka, kruk, kawka, wrona siwa, szpak, jemiołuszka, wróbel, zięba, dzwonec, szczygieł, gil, trznadel.

Dość uboga jest fauna płazów. Jednak dość często spotkać można na łąkach żabę trawną, a na terenach bardziej wilgotnych żabę moczarową. W niewielkich zbiornikach wodnych gody odbywają kumaki nizinne. Stosunkowo często spotkać można ropuchę szarą.

Gromada gadów reprezentowana jest przez zaskrońca zwyczajnego, jaszczurkę zwinkę. Często spotykaną grupą są ślimaki bez muszlowe oraz winniczki.

4.3.7. Uwarunkowania ochrony środowiska

Zanieczyszczenia powietrza

Terenie gminy Kołaki Kościelne utrzymuje korzystną sytuacja w zakresie zanieczyszczenia powietrza z uwagi na brak przemysłu ciężkiego, są to natomiast tereny typowo rolnicze i leśne. Obecnie największym źródłem są emisje niskie powstające w sezonie grzewczym na terenach zwartej zabudowy wiejskiej oraz komunikacja samochodowa, zwłaszcza wzdłuż drogi krajowej nr 8. Natężenie ruchu kołowego (poza drogą S8) pod względem emisji spalin nie stwarza zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka.

Rzeźba terenu

Gmina Kołaki Kościelne położona jest całkowicie w obrębie jednostki fizjograficznej - Wysoczyzny Wysokomazowieckiej, stanowiącej fragment makroregionu Niziny Północnomazowieckiej (prowincji Niżu Środkowopolskiego, podprowincji Nizin Środkowopolskich). Najwyższe wzniesienie na terenie gminy Kołaki Kościelne (161,5m n.p.m.) znajduje się przy granicy z gminą Kulesze Kościelne, we wschodniej części gminy, największe obniżenie terenu (ok.130 m n.p.m.) ma miejsce przy granicy z gminą Zambrów.

Zasoby wodne

Obszar gminy leży w dorzeczu rzeki Narwi i odwadniany jest przez rzekę Dąb stanowiącą dopływ rzeki Jabłonki oraz Kołomyję – dopływ rzeki Gać.. Największym zagrożeniem środowiska przyrodniczego jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych gminy. Głównym źródłem degradacji rzek są niewłaściwie stosowane nawozy mineralne oraz organiczne a także nieoczyszczone ścieki komunalne, które stwarzają również zagrożenie sanitarno –

epidemiologiczne. Jest to szczególnie ważny problem z uwagi na bardzo duży udział użytków rolnych.

Na terenie gminy zlokalizowane są niewielkie stawy, między innymi w Kołakach Kościelnych, Szczodrach, Guniach-Ostrów, służące w przeszłości jako zbiorniki do pojenia bydła.

Ocena wód podziemnych dokonywana jest zgodnie z „Klasyfikacją jakości wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska”. Przewiduje ona następujące klasy czystości:

- I a – wody najwyższej jakości
- I b – wody wysokiej jakości
- II – wody średniej jakości
- III – wody niskiej jakości.

Sieć wodociągowa w Gminie Kołaki Kościelne zasilana jest z ujęć podziemnych zlokalizowanych w miejscowościach Kołaki Kościelne, Szczoduchy oraz Zanie Leśnica. Wyniki badań potwierdzają pełną przydatność wód podziemnych do celów pitnych. Ze względu na zasoby wód podziemnych wymagają one szczególnej ochrony zarówno w aspekcie ilościowym jak i jakościowym.

Warunki glebowe

Na ogólną powierzchnię Gminy Kołaki Kościelne, wynoszącą 7 365 ha, użytki rolne zajmują 5 124 ha (69,52 %). Na jednego mieszkańca gminy przypada niecałe 2,0 ha użytków rolnych. Dominują grunty orne oraz łąki i pastwiska. Związane to jest z bardzo dobrze rozwiniętą na terenie gminy hodowlą bydła mlecznego.

W strukturze obszarowej największy odsetek (68%) zajmują gleby III i IV klasy bonitacyjnej, gleby V i VI klasy stanowią 20%, natomiast brak jest gleb klasy I i II.

Biorąc pod uwagę jakość gleb, uznaje się, że na terenie gminy występują korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa w szerokim zakresie upraw, nawet tych bardzo wysokich wymaganiach pokarmowych. Użytki zielone w większości mają uregulowane stosunki wodne. Tak dobre warunki glebowe determinują rolniczy kierunek gospodarki na tym obszarze.

Lesistość

Gmina Kołaki Kościelne jest gminą o powierzchni 7376 ha. Grunty leśne i lasy zajmują 1 846 ha, czyli 25,08 % powierzchni gminy.

Największe obszary na terenie gminy zajmują kompleksy leśne usytuowane w północnej części gminy pomiędzy drogą lokalną przechodzącą przez obszar gminy, a drogą krajową nr 8. Obszar ten nosi nazwę „Łętowina”, a jego cechą charakterystyczną jest występowanie roślinności wysokopiennej iglastej oraz liściastej. Gatunkami najczęściej występującymi na tym terenie są olcha i sosna. Fragmentami obszar przechodzi przez tereny łąk podmokłych. Niewielkie skupiska leśne lasów mieszanych znajdują się również tuż przy granicy z gminą Zambrów oraz na północ od wsi Szczodruchy – Zalesie.

Teren zalesiony o charakterze liściastym występuje także po obu stronach drogi wiejskiej łączącej miejscowości Wróble Arciszewo i Czarnowo – Dąb.

Hałas

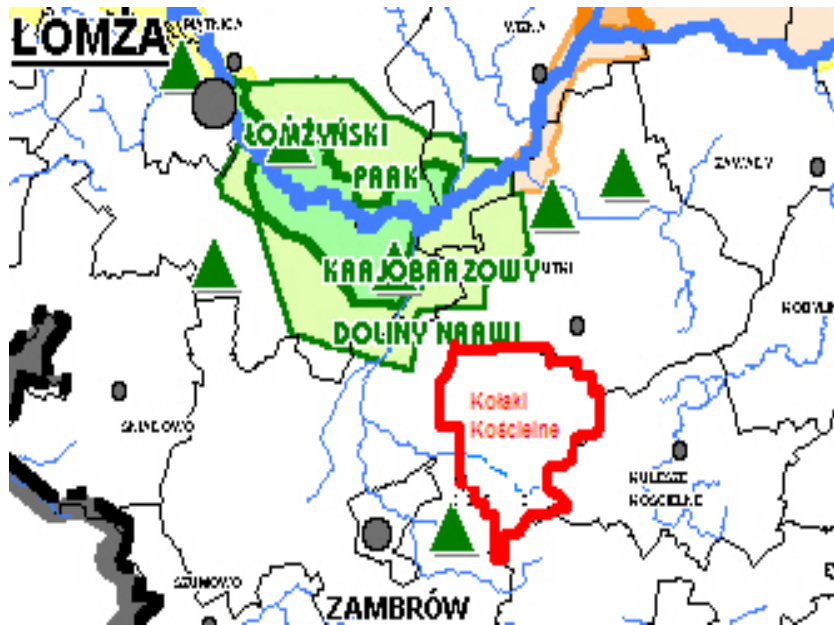
Największym źródłem hałasu jest ruch samochodowy zlokalizowany wzdłuż drogi krajowej S8 Warszawa-Białystok. Znacznie mniejszy ruch pojazdów, zwłaszcza ciężarowych, występuje na drogach powiatowych i gminnych. W okresie nasilonych prac rolniczych źródłem hałasu są maszyny i sprzęt rolniczy. Hałas przemysłowy posiada charakter punktowy i dotyczy kilku obiektów produkcyjno-usługowych

4.3.8. Przyrodnicze obiekty chronione

Na terenie Gminy Kołaki Kościelne nie ma przyrodniczych obiektów chronionych. Niemniej jednak, w bardzo bliskiej odległości od jej północnej granicy znajduje się Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi należący do Obszaru Specjalnej Ochrony PLB PLB140014 Dolina Dolnej Narwi.

Na obszarze gminy znajdują się pomniki przyrody podlegające ochronie prawnej:

- wiąz pospolity we wsi Gosie Małe,
- skupisko jałowców we wsi Podatki Duże.



Rysunek 5. Ochrona przyrody w okolicy gminy Kołaki Kościelne

Źródło: www.interklasa.pl

4.4. Infrastruktura społeczna i komunalna

4.4.1. Drogi

Gmina Kołaki Kościelne położona jest w obszarze oddziaływania dróg ponadlokalnych:

- krajowej S8 Warszawa – Białystok przebiegającej przez teren gminy (długość 5,0 km),
- krajowej nr 66 Zambrów – Bielsk Podlaski przebiegającej od strony południowej gminy,
- krajowej nr 64 Łomża – Jeżewo przebiegającej od strony północnej.

Droga krajowa S8 stanowi odcinek drogi międzynarodowej E-67, łączącej państwa nadbałtyckie z krajami centralnej i południowej Europy. Od 2014 roku trwa jej przebudowa na drogę ekspresową – dwupasmową. W okolicy skrzyżowania z drogą powiatową nr 23560 Zambrów - Kołaki Kościelne - Gosie Małe oraz za miejscowością Kossaki Borowe, na granicy z gminą Rutki mają być zlokalizowane Miejsca Obsługi Podróżnych (MOP), w skład których wejdą: stacje benzynowe, restauracje, parkingi oraz punkty napraw pojazdów.

Układ drogowy uzupełniają drogi powiatowe i gminne o znaczeniu lokalnym oraz linia kolejowa nr. 36 Ostrołęka – Łapy.

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy Kołaki Kościelne spełnia bardzo ważne role regionalne i subregionalne wzmocnione faktem braku dróg wojewódzkich. Podział obszaru gminy przebiegiem drogi krajowej i linii kolejowej powoduje izolację przestrzenną części

sołectw od miejscowości gminnej. Trzy z miejscowości: Gosie Duże, Cholewy – Kołomyja i Wiśniówek – Wertyce oddzielone są od miejscowości gminnej drogą krajową i linią kolejową. Ponadto północno – wschodnia część gminy posiada ponadto niewystarczającą liczbę połączeń drogowych z układem dróg krajowych, położonych poza gminą.

Spośród dziesięciu dróg powiatowych tworzących układ dróg powiatowych na obszarze Gminy Kołaki Kościelne, siedem ma klasę techniczną dróg zbiorczych, a trzy pozostałe - dróg lokalnych. Drogami zbiorczymi są następujące drogi powiatowe:

- 23527 Zanie (od skrzyżowania z drogą 18) – Wygoda (do granicy gminy)
- 23531 Kołaki Stacja - Cholewy – Kołomyja,
- 23532 Zanie - Gosie Duże,
- 23557 Wiśniewo - Łętowo Dąb - Kołaki Kościelne - Czarnowo - Undy,
- 23559 Łętowo Dąb - Czarnowo - Dąb,
- 23560 Zambrów (od granicy gminy) - Szczodruchy - Sanie Dąb - Kołaki Kościelne - Gosie Małe,
- 23561 Szczodruchy - Rębiszewo.

Całkowita długość dróg powiatowych wynosi 31,0 km, w tym nawierzchnię utwardzoną ma 29,0 km dróg. Asfaltową nawierzchnię na całej długości ma pięć dróg, z czego w dobrym stanie pozostają dwie drogi. Pozostałe drogi wymagają ułożenia nowej nawierzchni na całej długości lub na odcinkach, budowy poboczy i tras rowerowych oraz remontów przepustów.

Najważniejszymi drogami gminnymi są drogi łączące miejscowość gminną Kołaki Kościelne z pozostałymi miejscowościami gminy, położonymi poza zasięgiem dróg powiatowych. Są nimi dwie drogi:

- 106114B Czachy Kołaki - Kossaki Borowe,
- 106113B Kołaki Kościelne - Kołaki Stacja PKP.

Sieć dróg gminnych tworzy trzynastcie dróg i ich ilość jest stanowczo niewystarczająca. Istnieją takie części gminy, które pozostają poza zasięgiem dróg gminnych i obsługiwane są przez istniejące drogi polne. Spośród trzynastu dróg gminnych trzy mają rangę dróg zbiorczych, dziesięć lokalnych. Nawierzchnię asfaltową na całej długości ma jedna droga lokalna Kołaki Kościelne - Gunie – Ostrów o długości 4,0 km. Gminne drogi zbiorcze posiadają nawierzchnie gruntowe (Cholewy Kołomyja – granica gminy Rutki) lub żużlowo - gruntową (Podłatki Duże - Wiśniewo - granica z gminą Zambrów). Łączna długość dróg gminnych wynosi 22 km.

Gmina również jest właścicielem i zarządcą dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych. Łączna ich długość wynosi 147,5 km. Są to drogi gruntowe o nawierzchni żwirowej.

4.4.2. Sieć wodno-kanalizacyjna **Zaopatrzenie w wodę**

Zaopatrzenie w wodę gminy Kołaki Kościelne opiera się na trzech ujęciach zlokalizowanych w miejscowościach:

- Kołaki Kościelne,
- Szczodruchy,
- Zanie-Leśnica

Zasilają one 3 wodociągi grupowe. Ogólna długość sieci wodociągowej, która zasilana jest z tych ujęć wynosi 53,9 km i podłączonych jest do niej 625 budynków mieszkalnych. W roku 2010 odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej wynosił 93,6% zaś w 2014 r. 97,4%.

Sieć wodociągowa w miejscowości Kołaki Kościelne jest wykonana z rur azbestocementowych, a ujęcie jest w złym stanie technicznym. Dlatego też należy jak najszybciej zmodernizować ujęcie oraz wymienić sieć.

Eksploatacją ujęć i sieci wodociągowej zajmuje się Urząd Gminy w Kołakach Kościelnych.

Tabela 2. Ujęcia wody oraz sieć wodociągowa Gminy Kołaki Kościelne.

L.p.	Miejsce ujęcia wody	Długość sieci [m]	Obsługiwane miejscowości z terenu Gminy Kołaki Kościelne
1.	Kołaki Kościelne	10 600	Kołaki Kościelne, Czachy
2.	Szczodruchy	21 500	Szczodruchy, Głodowo-Dąb, Czosaki Dąb, Sanie Dąb, Czarnowo Dąb, Rębiszewo Zegadły, Gunie Ostrów, Wróble Arciszewo, Lętowo Dąb, Ćwikły Rupie, Ćwikły Krajewo
3.	Zanie-Leśnica	21 400	Zanie Leśnica, Podłatki Duże, Podłatki Małe, Gosie Duże, Kruszę Łubnice, Łubnice Kruszę, Gosie Małe, Cholewy Kołomyja, Wiśniówek, Kossaki Borowe

Źródło: Dane Urzędu Gminy

Oczyszczalnie ścieków wraz z systemem kanalizacji.

Na terenie Gminy Kołaki Kościelne brak jest sieci kanalizacji sanitarnej. W 2014 roku powstało natomiast 372 szt. przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków w ramach realizacji projektu pn. Budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Kołaki Kościelne. Pozostałe ścieki gromadzone są w szambach. Ponadto część ścieków wywożona jest na łąki, pola i do rowów, skąd trafia do środowiska zanieczyszczając wody gruntowe. W Urzędzie Gminy nie ma ewidencji istniejących zbiorników na nieczystości płynne oraz danych o ich stanie technicznym.

4.4.3. Gospodarka odpadami

Gmina Kołaki Kościelne nie posiada własnego składowiska odpadów, a zbiórką odpadów komunalnych zajmuje się firma wybrana w przetargu. Odpady odbierane od mieszkańców w większości są odpadami nieselektywnymi, zaledwie niewielka grupa mieszkańców wyraziła chęć sortowania odpadów ze swoich gospodarstw domowych. Opłaty za odpady podzielone są w zależności od systemu zbiórki i liczby domowników. Zebrane odpady gromadzone są na wysypisku w Czerwonym Borze.

Od 2015 roku na terenie gminy Kołaki Kościelne prowadzona jest okresowa zbiórka odpadów wielkogabarytowych oraz wyeksploatowanego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, powstałego w gospodarstwach domowych. W trakcie pierwszej zbiórki zebrano z 69 gospodarstw domowych 10,75 tony odpadów w postaci starych mebli oraz wyeksploatowanego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Są one zwożone do wyznaczonego Punktu Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych w Kołakach Kościelnych a następnie odebrane przez firmę zajmującą się ich utylizacją.

Do zbiórki odpadów służy samochód ciężarowy IVECO Daily zakupiony w 2015 roku z wniosku Urzędu Gminy w Kołakach Kościelnych o dofinansowanie przez Urząd Marszałkowski w ramach działania 321. „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”. Dzięki dofinansowaniu środkami zewnętrznymi oraz niewielkiemu wkładowi z budżetu, Urząd Gminy mógł nabyć nowy samochód. Auto wyposażone jest w skrzynię ładunkową z wywrotem oraz trzyosobową kabinę. Jest to potrzebny i uzasadniony ekonomicznie zakup, który wykorzystywany jest na potrzeby gminy, między innymi w zakresie gospodarki odpadami.

4.4.4. Sieci energetyczne, ciepłone, gazowe, telefoniczne i internetowe.

Sieć energetyczna.

Zasilanie gminy Kołaki Kościelne w energię elektryczną odbywa się z Głównego Punktu Zasilającego (GPZ), zlokalizowanego na terenie miasta Zambrów (110/15kV „Zambrów”).

Przez teren gminy przebiega linia elektroenergetyczna wysokich napięć EN 110 kV GPZ II Zambrów - Sokoły - Białystok ze strefą ochronną po 20m w obie strony od osi linii. Pas terenu pod linią 110 kV jest wyłączony z zabudowy, istnieje zakaz realizacji budownictwa przeznaczonego na stały pobyt ludzi. Możliwe jest prowadzenie w tym pasie gospodarki rolnej w postaci upraw polowych.

Gminę zasilają w energię elektryczną sieci napowietrznych linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15kV wraz ze słupowymi stacjami transformatorowymi 15/0,4kV.

Redukcja napięcia średniego 15kV na napięcie niskie dla wiejskiej sieci konsumpcyjnej odbywa się przy pomocy transformatorów o mocy 50-250 kVA. Trzony linii magistralnych wyposażone są w odłączniki sekcyjne, z których część realizuje stałe podziały zasilania pomiędzy sąsiednimi stacjami 110/15kV, a część umożliwia w stanach awaryjnych i przy czynnościach remontowo-konserwacyjnych połączenie zasilania z podstawowego na rezerwowe.

Ponieważ Gmina Kołaki Kościelne zasilana jest dobrze rozwiniętym systemem magistralnych linii SN 15kV, umożliwia to lokalizację na jej terenie obiektów drobnego przemysłu, większych obiektów usługowych wymagających dużej mocy szczytowych i pierścieniowego zasilania liniami SN 15kV. Modernizacja sieci średniego i niskiego napięcia jest realizowana na bieżąco według potrzeb wynikających z podłączenia nowych odbiorców, jej celem jest dostarczenie energii elektrycznej w ilościach zapewniających pokrycie zapotrzebowania na energię elektryczną z jednoczesnym utrzymaniem jakości, ciągłości i niezawodności dostarczania dla istniejących odbiorców.

W roku 2015 powstało również 38 szt. instalacji fotowoltaicznych 2kW i 3kW zamontowanych na gospodarstwach domowych w ramach naboru Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 o łącznej mocy 90kW. W kolejnych latach przewiduje się budowę następnych instalacji z wykorzystaniem dofinansowania programami UE

Sieć ciepła

Na terenie Gminy Kołaki Kościelne zaopatrzenie w ciepło odbywa się z wykorzystaniem indywidualnych kotłowni na paliwo stałe. Brak jest centralnego systemu grzewczego obsługującego poszczególne miejscowości. Domy mieszkalne posiadają kotłownie indywidualne, w większości opalane są węglem i drewnem.

Planowane są również projekty polegające na wymianie kotłów węglowych na ekologiczne spełniające normy emisji CO₂ i równoważnika CO₂ z dofinansowaniem środkami UE na lata 2014-2020.

Sieć gazowa

Zaopatrzenie w gaz ziemny Gminy Kołaki Kościelne opiera się o gazociąg wysokoprężny Ø80 mm zlokalizowany w mieście Zambrowie ze stacją redukcyjno-pomiarową I stopnia o przepustowości 1500 Nm³/h.

Zakład Gazowniczy w Zambrowie, który obsługuje teren gminy, rozprowadza wyłącznie gaz ziemny wysokometanowy GZ-50. Zasilanie gazem ziemnym do celów bytowo-gospodarczych i grzewczych odbywa się przez sieć wymiany butli gazowych.

Sieć telefoniczna i internetowa

W ostatnich latach powiat zambrowski jak i całe województwo charakteryzowało się szybkim rozwojem telekomunikacji, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Mieszkańcy mają dostęp do automatycznych połączeń międzymiastowych i międzynarodowych, z jednoczesną poprawą ich jakości poprzez wprowadzenie techniki cyfrowej. Sieć telefoniczna obejmuje operatorów stacjonarnych i komórkowych. Na terenie całej gminy dostępny jest zasięg sieć Internet w co najmniej jednej technologii kablowej/radiowej/mobilnej, a od 2015 roku realizowana jest budowa sieci światłowodowej w ramach projektu Rozwoju Polski Wschodniej.

4.4.5. Zasoby mieszkaniowe

Na zasoby mieszkaniowe w gminie Kołaki Kościelne składa się 635 budynków mieszkalnych². Liczba mieszkań na przestrzeni ostatnich lat wykazuje tendencję wzrostową, w 2014 roku do użytku oddanych zostało 4 mieszkania indywidualne.

Na terenie Gminy Kołaki Kościelne najbardziej rozpowszechniona jest zabudowa zagrodowa oraz jednorodzinna. W mieszkaniach łącznie mieszkało 2408 osób (średnio 3,73 osoby na mieszkanie).

Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje i urządzenia było następujące:

- wodociąg posiadało 98,3 %,
- ustęp 75,7 %,
- łazienkę 78,9 %,
- centralne ogrzewanie – 67,9 %.

Stan ilościowy zasobów mieszkaniowych w Gminie Kołaki Kościelne oraz ich zmiany prezentują dane podane w tabeli poniżej. Ogólna liczba mieszkań w gminie uległa zwiększeniu w stosunku do 2006 r, o 29 mieszkań.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania to 117,1m², zaś na 1 osobę przypada 31 m² powierzchni użytkowej mieszkania. Dla porównania w 2006 roku było to 27m². Tendencja ta jest wynikiem budowy nowych domów o dużej powierzchni. Nasycenie

² Dane z 2014 r.- Statystyczne Vademecum Samorządowca 2015, Urząd Statystyczny w Białymstoku.

mieszkaniami liczone w ilości mieszkań na 1000 mieszkańców wynosiło w 2015r. 263 mieszkań na 1000 mieszkańców.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe Gminy Kołaki Kościelne

lata	2006	2015
Liczba osób w mieszkaniach	2436	2408
Liczba mieszkań	606	635
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	249	263
Pow. użytkowa 1 mieszkania	108,4	117,1
powierzchnia użytkowa mieszkania /osobę	27,0	31
liczba osób /1 mieszkanie	4,02	3,73

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku i dane Urzędu Gminy.

4.5. Sfera społeczna

4.5.1. Demografia

Ludność gminy

Jednym z podstawowych i najważniejszych uwarunkowań rozwoju gminy jest sytuacja demograficzna, tendencje przekształceń w liczbie ludności i jej strukturze. Na koniec 2015 roku w Gminie Kołaki Kościelne zameldowanych było na pobyt stały lub czasowy 2 438 osób. Liczba mieszkańców od szeregu lat maleje. W latach 2013 - 2015 liczba mieszkańców gminy zmniejszała się średnio o 18 osób rocznie. Na zmniejszanie się liczby mieszkańców gminy mają wpływ dwa procesy: migracja i ujemny przyrost naturalny.

Tabela 4. Ludność Gminy Kołaki Kościelne zameldowanych na pobyt stały lub czasowy.

Lata	2013	2014	2015
Liczba ludności wg miejsca zameldowania	2481	2467	2438
Liczba urodzin	24	28	22
Liczba zgonów	22	22	28
Przyrost naturalny	2	6	-6
Saldo migracji	-14	-20	-23
Zmiana liczby ludności	-12	-14	-29
gęstość zaludnienia osób / 100 km ²	33	33	33

Źródło: Dane Urząd Gminy Kołaki Kościelne

Na przestrzeni ostatnich 10 lat gęstość zaludnienia na terenie gminy Kołaki Kościelne nie zmieniła się, wynosi ona 33 osób na km².

Analizując tendencje i trendy w okresie od 2013 do 2015 r. można stwierdzić, że charakterystycznymi zjawiskami dla demografii Gminy Kołaki Kościelne, podobnie jak i w innych gminach wiejskich województwa podlaskiego, są:

- wejście w ujemny przyrost naturalny,
- pogłębiające się ujemne saldo migracji,
- zmniejszanie się liczby mieszkańców.

Prognozuje się, że w roku 2020 liczba mieszkańców, przy uwzględnieniu aktualnie obserwowanych tendencji, zmniejszy się do ok. 2 300 osób.

Struktura demograficzna

Analiza ruchu migracyjnego ludności pokazuje, że w okresie 2013-2015 systematycznie zwiększa się wskaźnik salda migracji mieszkańców gminy. W 2015 roku z gminy przemieściło się 29 osób. Są to głównie wyjazdy w celach ekonomicznych oraz edukacyjnych.

Struktura demograficzna gminy uwzględnia ekonomiczne grupy wiekowe tzn. liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (do 17 roku życia), wieku produkcyjnym (18 – 64 lata dla mężczyzn i 18 – 59 lat dla kobiet) oraz w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 roku życia dla mężczyzn i 60 lat życia dla kobiet).

Liczba ludności w wieku produkcyjnym oraz w wieku poprodukcyjnym zmniejsza się z 2001 w 2013 r. do 1980 w 2015 r. Spowodowane jest to starzeniem się społeczeństwa i utrzymywaniem się wysokiej liczby zgonów. Zmniejsza się również liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym z 480 w roku 2013 do 458 w 2015 r.. Oznacza to, że społeczeństwo zaczyna wykazywać niekorzystną tendencję "starzenia się gminy" tak charakterystyczną dla gmin województwa podlaskiego, szczególnie dla gmin tzw. „ściany wschodniej”, gdzie z roku na rok wzrasta liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, a maleje liczba osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 5. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne

Wiek	2013	2014	2015
0-17	480	478	458
18-60 (kobiety)	717	703	697
18-65 (mężczyźni)	841	840	836
>65 (mężczyźni)	154	151	152
>60 (kobiety)	289	295	295
Ogółem	2481	2467	2438

Źródło: Dane Urząd Gminy Kołaki Kościelne

Tabela 6. Procentowa struktura wiekowa mieszkańców gminy Kołaki Kościelne w latach 2013-2015

Lata	Odsetek osób w wieku (%)		
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	Poprodukcyjnym
2013	19,4	62,7	17,9
2014	19,3	62,5	18,2
2015	18,8	62,9	18,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Analizując podział mieszkańców gminy z uwagi na płeć, liczba kobiet i mężczyzn zmniejsza się średnio w takim samym tempie. W latach 2013 – 2015 iloraz liczby kobiet do liczby mężczyzn wynosi średnio 96 kobiet na 100 mężczyzn, przy czym przewaga płci męskiej utrzymuje się wśród mieszkańców gminy w wieku przed i produkcyjnym, zaś w wieku poprodukcyjnym utrzymuje się przewaga kobiet. Mniejsza liczba kobiet w porównaniu z liczbą mężczyzn jest niekorzystnym zjawiskiem. Wzrasta liczba kawalerów, co skutkować będzie w przyszłości dalszym spadkiem liczby urodzin.

Tabela 7. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym wg płci w Gminie Kołaki Kościelne

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym wg płci			
w wieku przedprodukcyjnym			
lata	2013	2014	2015
ogółem	480	478	458
mężczyźni	268	268	258
kobiety	212	210	200
w wieku produkcyjnym			
ogółem	1558	1543	1533
mężczyźni	841	840	836
kobiety	717	703	697
w wieku poprodukcyjnym			
ogółem	443	446	447
mężczyźni	154	151	152
kobiety	289	295	295

Źródło: Dane Urząd Gminy Kołaki Kościelne

Analizy zmian wielkości podstawowych danych demograficznych oraz ocena obserwowanych zjawisk i ich konsekwencji muszą być przedmiotem corocznego monitoringu, uzupełniania i poszerzania bazy danych oraz powtórnego dokonywania szacunku prognozy, w celu wychwycenia tendencji demograficznych na terenie Gminy Kołaki Kościelne. Jest to konieczne przede wszystkim z punktu widzenia planowania inwestycji gminnych: wielkości bazy oświatowej oraz rozwoju pozostałej infrastruktury komunalnej, technicznej i społecznej. Na podstawie analiz sytuacji demograficznej można

stwierdzić, że warunki dalszego rozwoju demograficznego idą w niekorzystnym kierunku. W najbliższych latach nie widać aby nastąpiły zasadnicze zmiany w tym zakresie; utrzyma się niski przyrost naturalny, zatem nawet jeśli saldo migracji nie będzie spadać, będzie następować systematyczny spadek liczby ludności gminy

Poziom wykształcenia

Dane dotyczące poziomu wykształcenia uzyskano z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne opiera się na ukończonych szkołach średnich i policealnych (43,88%), wykształcenie podstawowe, gimnazjalne i niższe to 28,45%. Osoby z wyższym wykształceniem stanowią zaledwie 10,33%. W dużym stopniu wpływają na to wyjazdy młodych osób chcących zdobyć wykształcenie do miast, głównie Warszawa, Białystok, Olsztyn. Wiele z nich kończąc studia pozostaje już tam na stałe znajdując pracę i mieszkanie.

Tabela 8. Wykształcenie mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne wg Spisu Powszechnego 2011 r.

Wykształcenie ludności gminy (%)	
Podstawowe, gimnazjalne i niższe	28,45%
Zasadnicze zawodowe	17,64%
Średnie i policealne	43,88%
Wyższe	10,33%

Źródło: Dane US Białystok

Ludność niepełnosprawna

Gmina nie posiada własnej bazy osób niepełnosprawnych. Wg danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych, o udzielenie pomocy z tytułu niepełnosprawności przyznano w 2015r. pomoc 22 osobom. Niepełnosprawność w ostatnich latach jest jednak coraz bardziej zauważana, prowadzone są działania i realizowane projekty mające na celu zapobieganie wykluczenia ze społeczności osób niepełnosprawnych

4.5.2. Kultura

Upowszechnianiem kultury na terenie gminy zajmują się: Biblioteka Publiczna w Kołakach Kościelnych, Świetlice Wiejskie i Zespół Szkół. Udział w organizacji wydarzeń kulturalnych mają również jednostki OSP oraz lokalne stowarzyszenia.

We wsiach Podatki Duże, Krusze – Lubnice, Wróble Arciszewo funkcjonują świetlice wiejskie. Budynki, w których się mieszczą są w złym stanie technicznym i wymagają remontów, podobnie jak otaczająca je infrastruktura.

Biblioteka Publiczna znajduje się w budynku Urzędu Gminy w Kołakach Kościelnych. Jej działalność jest również finansowana z budżetu gminy. W bibliotece pracuje 1 osoba. Biblioteka posiada bogaty księgozbiór z wszystkich dziedzin wiedzy, który uzupełniany jest systematycznie nowościami literatury pięknej i popularno – naukowej. W 2014 roku biblioteka posiadała 12 207 woluminów. Biblioteka cieszy się bardzo dobrą opinią wśród czytelników, jako biblioteka dobrze zaopatrzona w nowości. Z biblioteki publicznej korzysta rocznie średnio ok. 300 osób, wypożyczających ok. 3700 woluminów.

Większość uroczystości odbywających się na terenie gminy jest organizowana lub odbywa się przy dużym wkładzie Zespołu Szkół w Kołakach Kościelnych.

Do cyklicznych imprez odbywających się w gminie Kołaki Kościelne należą:

- imprezy okolicznościowe: Dzień Babci i Dziadka, Dzień Dziecka, Złote Gody Par Małżeńskich;
- imprezy rozrywkowe: Festyn Rodzinny, Festyn Odpustowy i Dożynkowy;
- imprezy specjalne: Święto Patrona ZS, Obchody Rocznicowe istnienia OSP, obchody rocznicowe związane z gminą, historią.

Na cele upowszechniania kultury pozyskiwane są pieniądze ze środków zewnętrznych w ramach projektów m.in. z Lokalnej Grupy Działania, Ośrodków Działaj Lokalnie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kołakach Kościelnych, Urzędu Marszałkowskiego.

4.5.3. Oświata

Na terenie Gminy Kołaki Kościelne funkcjonuje Zespół Szkół im. Abp. Romualda Jałbrzykowskiego, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa, Gimnazjum i oddziały przedszkolne, dla których organem prowadzącym jest Gmina Kołaki Kościelne.

Ponadto w miejscowości Szczodruch funkcjonuje Szkoła Podstawowa oraz niepubliczne przedszkole, prowadzone przez Społeczno – Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Poszkodowanym „Eduikator” w Łomży.

W roku szkolnym 2015/2016 uczy się łącznie 234 uczniów, w tym:

- w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę 106 uczniów,
- w szkole podstawowej prowadzonej przez „Eduikatora” – 23 uczniów,
- w gimnazjum w Kołakach Kościelnych – 52 uczniów,
- do oddziałów przedszkolnych uczęszcza 53 przedszkolaków.

W placówkach szkolnych pracuje 32 nauczycieli oraz 9 osób personelu pomocniczego. Kompleks budynków obejmuje też salę gimnastyczną o wymiarach 12 x 24

wraz z zapleczem oraz stołówkę szkolną. Szkoły posiadają pracownie komputerowe podłączone do Internetu. Dzieci do szkół dowożone są autobusami PKS w Zambrowie.

Tabela 9. Sieć placówek oświaty na terenie Gminy Kołaki Kościelne w roku szkolnym 2015/2016

L.p.	Nazwa i adres placówki	Liczba uczniów (dzieci)	Liczba pomieszczeń szkolnych	Liczba oddziałów	Liczba pracowni komputerowych	Liczba komputerów	Liczba sal gimnastycznych	Biblioteka - liczba woluminów
1.	Oddziały przedszkolne	47	3	3	0	0	0	0
2.	Szkoła Podstawowa w Kołakach Kościelnych	106	6	6	0	0	-	9.329
3.	Szkoła Podstawowa w Szczodrach	23	6	4	1	8	1	2.800
4.	Gimnazjum w Kołakach Kościelnych	52	4	3	1	15	1	0
5.	Niepubliczne Przedszkole w Szczodrach	6	1	1	0	0	0	0

Źródło: Dane UG Kołaki Kościelne

4.5.4. Sport i rekreacja

W Kołakach Kościelnych mieści się Zespół Szkół im. abp. Romualda Jałbrzykowskiego z salą gimnastyczną i boiskiem, oraz przyległą remizą OSP i Świetlicą Wiejską. Mieszkańcy mają dostęp również do terenów rekreacyjnych nad stawem w Kołakach Kościelnych.

Na terenie Gminy Kołaki Kościelne zajęcia sportowe i rekreacyjne prowadzone są w ramach zajęć w Szkole Podstawowej i Gimnazjum. W 2015 roku wybudowany został na terenie Zespołu Szkół nowoczesny plac zabaw dla dzieci z bezpieczną nawierzchnią.

W lipcu 2012 roku zorganizowana została impreza promująca okolicę oraz krajobraz gminy, w ramach której odbyły się „I plener Rzeźbiarski Kołaki Kościelne” oraz „Międzynarodowy plener Malarski Sztuka bez Granic Kołaki Kościelne 2012”. W warsztatach towarzyszących aktywny udział brały również dzieci i młodzież z terenu gminy. Rzeźby powstałe w trakcie pleneru zostały umieszczone w miejscowości Kołaki Kościelne.

Corocznie 1 czerwca organizowane są obchody Dnia Dziecka połączone z zawodami sportowymi. Gmina patronuje też okolicznościowym zawodom sportowym, odbywającym się w Zespole Szkół w Kołakach Kościelnych. Dofinansowuje także wycieczki dzieci, wspiera zdolną młodzież oraz organizuje wyjazdy szkoleniowe dla rolników. Na terenie gminy dział również chórek młodzieżowy. W ramach odpustu parafialnego przypadającego 15 sierpnia, organizowane są Dożynki oraz Festyn z zabawą taneczną i konkursami.

4.5.5. Ochrona zdrowia

W miejscowości Kołaki Kościelne działa Niepubliczny ZOZ, który zaspakaja podstawowe potrzeby mieszkańców z zakresu ochrony zdrowia. Duża część mieszkańców korzysta również z usług NZOZ zlokalizowanych w Zambrowie. W Kołakach Kościelnych funkcjonuje również punkt apteczny oraz gabinet stomatologiczny.

Usługi zdrowotne specjalistyczne świadczone są dla mieszkańców gminy w Szpitalu w Zambrowie, Wysokim Mazowieckie, w Łomży i w Białymstoku.

4.5.6. Pomoc społeczna

W Gminie Kołaki Kościelne funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej, który zajmuje się opieką nad osobami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, rodzinami wielodzietnymi, rodzinami z dotkniętymi uzależnieniem najczęściej alkoholowym oraz matkami samotnie wychowującymi dzieci.

Najczęstszymi problemami, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy, stanowiącymi przyczyny zgłaszania się o pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej, są:

- ubóstwo;
- bezrobocie;
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba.

Ośrodek Pomocy Społecznej od 2014 roku realizuje program Karty Dużej Rodziny. Program ten ma na celu promowanie modelu rodziny wielodzietnej, a także wzmocnienie jej kondycji poprzez poszerzanie katalogu ulg i podejmowanie innych działań mających na celu wspieranie dużych rodzin, kształtowanie pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej, zwiększenie dostępu do usług z dziedziny kultury i sportu jej członkom.

Aktualnie realizowane zadania szeroko rozumianej pomocy społecznej nie ograniczają się tylko do pomocy finansowej. Skupiają się na wszechstronnym wsparciu dla dobra rodziny.

Od 2014 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych pracuje Asystent Rodziny, którego praca polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Funkcję asystenta rodziny wprowadziła ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zadaniem asystenta rodziny jest m.in.: udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych i problemów wychowawczych z dziećmi oraz w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej.

Najnowszym realizowanym programem jest Rodzina 500 plus. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin. Zgodnie z projektem, z pomocy skorzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18. roku życia. Rodzina z dwojgiem niepełnoletnich dzieci będzie mogła otrzymać 500 zł na drugie i kolejne dziecko niezależnie od dochodu. W przypadku rodzin z dochodem poniżej 800 zł netto na osobę wsparcie otrzyma rodzina także na pierwsze lub jedyne dziecko. Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe jest wyższe i wynosi 1200 zł netto. Dodatkowe wsparcie w wysokości 500 zł otrzymają także rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka na każde dziecko, na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Mieszkańcy gminy Kołaki Kościelne są także objęci pomocą Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie, które realizuje zadania z zakresu polityki prorodzinnej oraz wspierania osób niepełnosprawnych.

4.5.7. Kapitał społeczny

Jednym ze wskaźników określających kapitał społeczny danej gminy jest gotowość ludzi do współtworzenia środowiska, w którym funkcjonują. Gotowość ta może być mierzona różnymi miarami, w tym m.in. frekwencją wyborczą, poziomem aktywności organizacji pozarządowych, czy poziomem zainteresowania kulturą fizyczną.

W gminie Kołaki Kościelne frekwencja wyborcza w ostatnich wyborach prezydenckich w 2015 roku była jedną z najwyższych w województwie, najwyższą w powiecie oraz większą od średniej dla kraju. Również w wyborach do Sejmu i Senatu RP, samorządowych i wyborach uzupełniających na przestrzeni ostatnich lat, mieszkańcy gminy spełniali wzorowo swój obywatelski obowiązek i wyróżniali się we frekwencji w województwie i kraju.

Tabela 10. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2015 roku

Obszar	I tura	II tura
Kraj	48.96 %	55.34 %
Województwo	46.88 %	52.49 %
Powiat zambrowski	45.59 %	52.68 %
Kołaki Kościelne	53.20 %	63.20 %

Źródło: <http://prezydent2015.pkw.gov.pl>.

Kolejnym aspektem aktywności społecznej mieszkańców jest liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie. Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS w 2014 roku w gminie Kołaki Kościelne funkcjonowało 7 stowarzyszeń oraz organizacji społecznych.

W gminie Kołaki Kościelne nie funkcjonują kluby sportowe, koła gospodyń i koła seniorów. Jest natomiast prywatny kort do gry w tenisa ziemnego, prowadzony przez stowarzyszenie RuRoRe.

4.6. Sfera gospodarcza

4.6.1. Struktura branżowa

Gmina Kołaki Kościelne jest gminą rolniczą. Ta klasyfikacja wynika z przeznaczenia gruntów, które w większości są użytkami rolnymi oraz z rodzajów podstawowych źródeł utrzymania większości mieszkańcy gminy. Świadczy o tym również liczba i profil podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy włączając rolnictwo. Wg szacunków na terenie gminy funkcjonuje 445 indywidualne gospodarstwa rolne oraz 130 podmiotów zajmujących się inną produkcją (dane z 2015 roku). Rolnictwo jest podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców gminy. Na dalszym miejscu znajduje się handel i naprawy, budownictwo, przemysł oraz pozostałe usługi rynkowe.

4.6.2. Podmioty gospodarcze

Tabela 11. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności

Sektor własności	2012	2013	2014	2015
Ogółem	122	121	125	130
Publiczny	7	7	7	7
Sektor prywatny	115	114	118	123

Źródło: Dane US Białystok

Wg danych GUS, na koniec 2015 r. na terenie Gminy Kołaki Kościelne miało swoje siedziby 130 podmiotów gospodarczych, z czego 123 reprezentowały sektor prywatny. Od kilku lat liczba podmiotów stopniowo się zwiększa. Największą grupę podmiotów stanowią

podmioty funkcjonujące m. in. w budownictwie, obsłudze nieruchomości, pośrednictwie finansowym i usługach rolniczych.

Zwiększanie się liczby podmiotów jest zjawiskiem korzystnym dla gminy i jej mieszkańców, ponieważ:

- zwiększa się liczba miejsc pracy,
- zwiększają się dochody podatkowe gminy,
- zwiększa się ilość i jakość świadczonych usług na terenie gminy.

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON mające swoją siedzibę w gminie Kołaki Kościelne

Rok	Ogółem, w tym:	rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport, gospodarka magazynowa i łączność	pośrednictwo finansowe	obsługa nieruchomości i firm, nauka
2010	123	15	19	20	29	3	5	1	8
2012	131	18	19	22	31	3	5	1	9
2013	95	17	12	17	26	3	4	2	5
2014	96	17	12	17	27	3	4	2	5
2015	94	18	11	15	27	3	4	2	5

Źródło: Dane US Białystok

Tabela 13. Większe przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy Kołaki Kościelne

Nazwa	Rodzaj działalności
Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowe - Usługowe „JAWOR”	przerób i sprzedaż drewna
P.H.U. „Kotowski”	Sprzedaż materiałów i środków do produkcji rolnej, paliw, sklep wielobranżowy, usługi.
Tartaczniactwo	przerób i sprzedaż drewna

Źródło: Dane Urzędu Gminy Kołaki Kościelne

Liczba podmiotów gospodarczych obejmujących osoby fizyczne prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w gminie Kołaki Kościelne wynosi 6,5 i jest porównywalny ze średnią dla gmin wiejskich w województwie podlaskim (7,0). Na tle innych gmin powiatu zambrowskiego, Gmina Kołaki Kościelne plasuje się pod względem tego

wskaźnika na trzecim miejscu, po gminie Zambrów (9,7) i Szumowo (6,9). Oznacza to, że mieszkańcy gminy Kołaki Kościelne cechują się umiarkowanym stopniem przedsiębiorczości (średnia dla całego województwa wynosi 10 na 100 osób w gminie).

4.6.3. Handel wewnętrzny

Na terenie gminy w 2005 r. funkcjonowało 7 sklepów ogólnie – spożywczych, 1 stacja benzynowa oraz 1 punkt sprzedaży paliw. Obecnie funkcjonuje 3 sklepy ogólnie – spożywcze. Porównując liczbę placówek w roku 2005 i 2015 należy stwierdzić, iż ich liczba zmniejszyła się. Spowodowane jest to rozwojem dużych marketów i galerii handlowych w pobliskim Zambrowie oraz pozostałych większych miastach i zmianą stylu życia na konsumpcyjny a także poprawą możliwości transportowych mieszkańców.

Tabela 14. Sklepy i punkty sprzedaży paliw

Rok	2005	2015
Ogółem, w tym	8	6
Ogólnie-spożywcze	7	3
Stacje paliw	1	1
Punkt sprzedaży paliw	1	1

Źródło: Dane US Białystok

4.6.4. Rolnictwo

Na ogólną powierzchnię Gminy Kołaki Kościelne, wynoszącą 7 365 ha, użytki rolne zajmują 5 124 ha (69,62 %). Na jednego mieszkańca gminy przypada 2,0 ha użytków rolnych. Dla porównania w powiecie zambrowskim na 1 mieszkańca przypada 0,99 ha, a w województwie podlaskim 0,98 ha. Strukturę użytków rolnych przedstawia tabela nr 6. Dominują grunty orne oraz łąki i pastwiska. Związane to jest z bardzo dobrze rozwiniętą na terenie gminy hodowlą bydła mlecznego.

Tabela 15. Struktura użytków rolnych na terenie Gminy Kołaki Kościelne

lata	2001		2005		2010		2015	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Sposób użytkowania								
użytki rolne, w tym:	5 052	100,0	5 053	100,0	5 053	100,0	5 124	100,0
grunty orne	3 753	74,3	3 512	69,5	3 512	69,5	3 876	75,56
Sady	8	0,2	4	0,1	4	0,1	5	0,10
Łąki	780	15,4	980	19,4	980	19,4	544	10,60
Pastwiska	511	10,1	557	11,0	557	11,0	705	13,74

Źródło: Dane US Białystok

Z ogólnej oceny bonitacji gleb gminy wynika, iż dominują gleby klasy IV. Wśród gruntów ornych przeważają gleby 2 kompleksu pszennego. Użytki zielone w większości mają uregulowane stosunki wodne. Powierzchniowy i procentowy udział klas bonitacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Struktura gleb wg klas botanicznych.

Grunty orne + sady			Użytki zielone		
klasa	ha	%	klasa	ha	%
1	2	3	4	5	6
I	-	-	I	-	-
II	-	-	II	-	-
IIIa	12,2825	0,3165	III	75,0487	6,0087
III b	238,5167	6,1458	IV	643,7617	51,5422
IVa	1 123,3423	28,9447	V	464,8007	37,2139
IVb	1 173,7394	30,2432	VI	65,2293	5,2226
V	957,5306	24,6722	Vlz	0,1596	0,0126
VI	375,4985	9,6752	Razem	1 249,00	100,0000
Vlz	0,090	0,0024			
Razem	3 876,00	100,0000			

Źródło: Dane Gminy Kołaki Kościelne

4.6.5. Gospodarka leśna

Gospodarcze znaczenie lasów na terenie Gminy Kołaki Kościelne jest niewielkie. Wynika to przede wszystkim z małej lesistości i z mało korzystnej struktury wiekowej drzew. Gospodarka leśna polega na produkcji surowca drzewnego na potrzeby tartaków i na opał dla gospodarstw wiejskich.

Wskaźnik lesistości gminy wynosi 25,7 %. Jest on taki sam jak dla powiatu zambrowskiego, ale mniejszy od wskaźnika lesistości województwa podlaskiego wynoszącej 30%. W 2005 r. lasy zajmowały powierzchnię 1895 ha, w tym lasy publiczne (Skarbu Państwa i gminy) zajmowały powierzchnię 125 ha (6,77), zaś lasy prywatne 1 721 ha (93,23). Największy zalesiony obszar znajduje się w północnej części gminy, usytuowany pomiędzy drogami: powiatową Kołaki Kościelne – Czarnowo – Undy i drogą krajową S 8. Teren ten nosi nazwę „Łętowina” i charakteryzuje się występowaniem wysokopiennej roślinności iglastej i liściastej. Dominującymi gatunkami są sosna oraz olcha.

Tabela 17. Struktura własnościowa lasów i terenów leśnych w Gminie Kołaki Kościelne

lata	2001		2005		2010		2015	
jednostka	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
las i grunty leśne	1943,9	100	1937,5	100	1932,5	100	1846	100
w tym lasy prywatne	1816	89,6	1812	90,7	1807	90,7	1721	93,23
zalesione grunty nieleśne	1,4		0		0		0	
lesistość w %	26,4		26,3		26,2		25,7	

Źródło: Dane US Białystok

Na pozostałym terenie gminy lasy występują w znacznym rozdrobnieniu. Gospodarka leśna w lasach państwowych prowadzona jest zgodnie z zasadami obowiązującymi dla Leśnych Kompleksów w oparciu o plan urządzania lasu. Gospodarkę w lasach prywatnych prowadzi się w oparciu o uproszczone plany urządzania lasów. Gospodarka leśna w lasach prywatnych jest zajęciem ubocznym mieszkańców.

Analizując dane z lat 2001 – 2015, należy stwierdzić, iż powierzchnia lasów na terenie gminy zmniejsza się – dotyczy to lasów prywatnych. Związane to jest z brakiem gruntów do produkcji rolnej oraz zmianą przeznaczenia tych gruntów na grunty rolne. Również w ramach rozbudowy trasy S8, trzeba było wyciąć drzewa pod poszerzane pasy drogowe. W okresie 2001 – 2015 powierzchnia lasów prywatnych zmniejszyła się o 98 ha. Należy także podkreślić, że istniejące kompleksy leśne i zadrzewienia śródpolne stanowią ostoję dla drobnej zwierzyny i ptactwa, wzbogacają walory środowiska ekologicznego i krajobrazu gminy, pełnią funkcje wodo i glebochronne oraz rekreacyjne. Dlatego też zmniejszanie się lesistości wpływa niekorzystnie na środowisko i życie mieszkańców.

4.6.6. Zagospodarowanie przestrzenne

Wg danych GUS na koniec 2015 r. na całkowitą powierzchnię Gminy Kołaki Kościelne wynoszącą 7 365 ha, przypadają na:

- użytki rolne 5 124 ha – 69,52 %,
 - grunty leśne i lasy 1 852 ha – 25,16 %,
 - grunty pozostałe 384 ha – 5,22 %.

W Gminie Kołaki Kościelne grunty prywatne zajmują 94,02% jej powierzchni (6.920 ha), Skarbu Państwa – 3,27% (241 ha), powiatu zambrowskiego - 0,61% (45 ha), a gminne - 2,10% (154 ha). (według Wykazu gruntów Starostwa Powiatowego w Zambrowie w 2014 r.).

Struktura własności gruntów prywatnych przedstawia się następująco (dane w ha):

Tabela 18. Struktura własności gruntów prywatnych

Ogółem	Osoby fizyczne	Spółki prawa handlowego	Spółdzielnie	Kościół
6920	6816	2	2	5

Źródło: UG Kołaki Kościelne

Pozostałe grunty należą do:

- Skarbu Państwa - do 241 ha, w tym przeważająca część (125 ha) znajduje się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego i Lasów Państwowych,
- Gminy Kołaki Kościelne - 154 ha.

4.6.7. Rynek pracy

Poziom wielkości zatrudnienia w gminie warunkują w głównej mierze:

- cechy demograficzne ludności – udział ludności w wieku produkcyjnym, poziom wykształcenia ludności;
- poziom rozwoju gospodarczego obszaru gminy;
- poziom aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym;
- stan zdrowotny ludności w wieku produkcyjnym.

Liczba pracujących w sektorach innych niż rolny w gminie Kołaki Kościelne w latach 2012-2014 spada w bardzo szybszym tempie na tle powiatu zambrowskiego i całego województwa podlaskiego. W badanym okresie w gminie.

Tabela 19. Pracujący w gminie Kołaki Kościelne na tle powiatu i województwa podlaskiego w latach 2011-2014

Obszar	2012			2013			2014		
	ogółem	kobiety		ogółem	kobiety		ogółem	Kobiety	
		ogółem	% ogółu		ogółem	% ogółu		ogółem	% ogółu
Wojew. podlaskie	207905	108296	52,1	210183	109635	52,2	214817	112558	52,4
Powiat zambrowski	6564	3248	49,5	6804	3317	48,8	7440	3563	47,9
Kołaki Kościelne	174	90	51,7	126	88	69,8	105	79	75,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W porównaniu do powiatu zambrowskiego i całego województwa w gminie Kołaki Kościelne wśród osób pracujących zdecydowanie największy udział mają kobiety. W roku 2012 stanowiły one zaledwie 51,7% a w 2014 aż 75,2%.

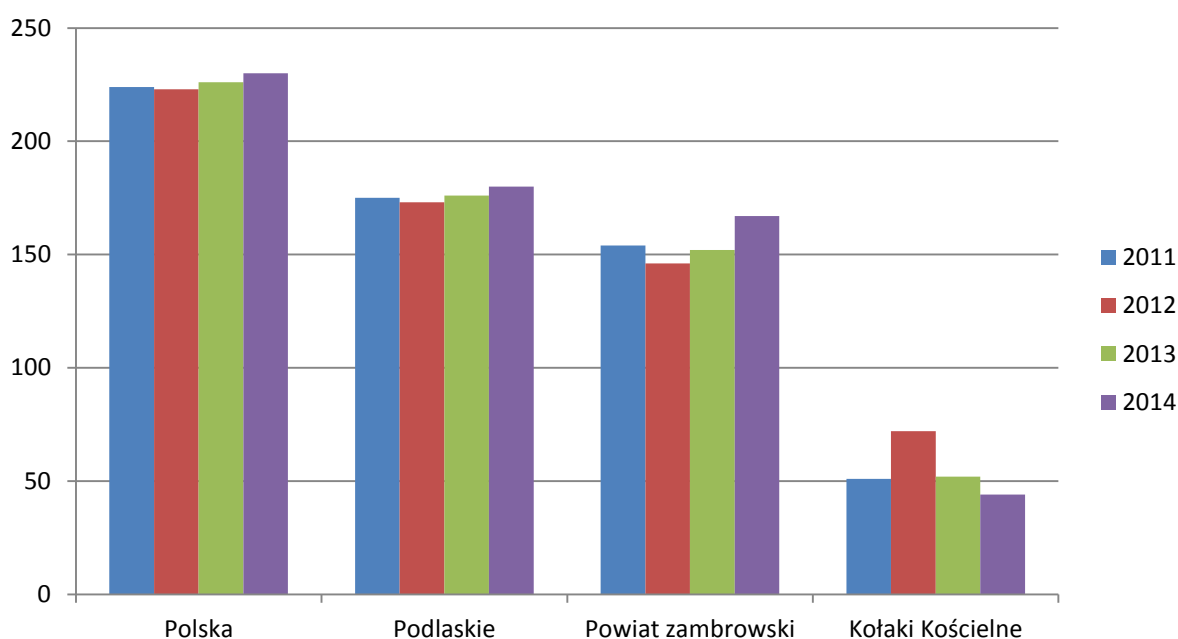
Wskaźnik liczby pracujących na 1000 mieszkańców mówi o stopniu wykorzystania kapitału ludzkiego na obszarze określonej jednostki terytorialnej. Na przestrzeni lat 2012-2014 w Polsce ten wskaźnik rośnie i w roku 2014 wyniósł 230 osób, a w województwie

podlaskim 180, gdzie także odnotowano wzrost. Przeciwną tendencję widać w gminie Kołaki Kościelne, gdzie widać wyraźny spadek tego wskaźnika.

Tabela 20. Pracujący w Kołakach Kościelnych na 1000 mieszkańców na tle kraju i innych jednostek terytorialnych województwa podlaskiego w latach 2011-2014

Jednostka terytorialna	Ogółem osób			
	2011	2012	2013	2014
Polska	224	223	226	230
Podlaskie	175	173	176	180
Powiat zambrowski	154	146	152	167
Kołaki Kościelne	51	72	52	44

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS



Rysunek 6. Trend wskaźnika liczby pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2011-2014

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Przemiany strukturalne gospodarki w latach 90 – tych skutkowały likwidacją zakładów pracy bądź ograniczeniem zatrudnienia, a w efekcie pojawienia się zjawiska bezrobocia. Na koniec roku 2015 stopa bezrobocia w gminie wynosiła 4,11 %. Zarejestrowanych bezrobotnych było 63 osób, w tym: 32 kobiety i 31 mężczyzn. Poziom bezrobocia na terenie gminy w latach 2013 – 2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Bezrobotni w Gminie Kołaki Kościelne

rok	2013	2014	2015
Liczba bezrobotnych, w tym:	102	63	63
mężczyźni	59	35	31
kobiety	43	28	32
Stopa bezrobocia w %	6,55%	4,08%	4,11%

Źródło: Dane PUP Zambrów

Najwyższa liczba bezrobotnych mieszkańców gminy zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zambrowie była w roku 2013. Od roku 2014 liczba bezrobotnych systematycznie zmniejsza się. Procentowa stopa bezrobocia w 2014 i 2015 roku jest dość niska i oscyluje w okolicy 4%. W rzeczywistości na terenach wiejskich panuje jednak tzw. bezrobocie ukryte. Z informacji Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołakach Kościelnych, o przyznanie pomocy z powodu bezrobocia w 2015 roku zwróciło się 21 osób.

Analizując cztery ostatnie lata udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie Kołaki Kościelne miał tendencję spadkową w latach 2013-2015 i obniżył się o 2,2% (od 6,8% na koniec roku 2013 do 4,1% w roku 2015).

Tabela 22. Procentowy udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2011-2014

Obszar	2013			2014			2015		
	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem
Kołaki Kościelne	7,3	6,3	6,8	4,4	4,2	4,3	3,7	4,6	4,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

4.6.8. Turystyka

Z zabytków, które przetrzymały kolejne zawieruchy wojenne, w obrębie gminy brak jest znaczących, zabytkowych zespołów przestrzennych. Cechy historycznych nawarstwień posiadają układy przestrzenne poszczególnych miejscowości, zwłaszcza tych, których rozwój i przekształcenia przestrzenne postępowywały w sposób ewolucyjny. Relikty historycznego rozplanowania posiadają zwłaszcza: Gunie – Ostrów, Czachy - Kołaki oraz Gosie Małe.

Tabela 23. Obiekty zabytkowe Gminy Kołaki Kościelne wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Obiekt	Nr decyzji
1.	Zespół Kościoła Parafialnego pw. Wniebowzięcia NMP w Kołakach Kościelnych, 2 poł. XIX	KL.WKZ-5340/14/80 z 28.04.1980 Nr rej. 64
2.	Cmentarz rzymskokatolicki 1909-11 [część przy kaplicy] w Kołakach Kościelnych	KL-WKZ-5340-66/87 z 12.06.1987 Nr rej. 305
3.	Cmentarz żydowski z II wojny światowej, 1941 w Gosiach Dużych	. KL-5340/23/91 z 30.12.1991 Nr rej. A - 437

Źródło: Dane Podlaski Konserwator Zabytków

Na terenie gminy obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków na podstawie decyzji Podlaskiego Konserwatora Zabytków znajdują się w miejscowości Kołaki Kościelne. Obiekty wpisane do rejestru zabytków objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na ich zachowaniu i konserwacji. Wszelkie prace przy obiektach i terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu, w tym podziały nieruchomości winny być prowadzone za zgodą służb konserwatorskich.

Tabela 24. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych

Polożenie	Obiekt
Cholewy - Kołomyja	Domy murowane – I poł. XX w. - dom nr 2 i 3 Dom drewniany – pocz. XX w. – dom nr 12
Czarnowo - Dąb	Krzyż żeliwny z 1887 r.
Czarnowo - Undy	Krzyż żeliwny z 1927 r.
Czosaki - Dąb	Krzyż żeliwny z 1886 r.
Ćwikły - Krajewo	Krzyż żeliwny z 1902 r.
Ćwikły - Rupie	Krzyż żeliwny z 1893 r.
Głodowo - Dąb	Dom drewniany - z 1925 r.- dom nr 9 Krzyż żeliwny z 1911 r.
Gosie Małe	Domy drewniane – z pocz. i I. poł. XX w. – domy nr 1 i 4 Domy murowane – z końca XIX w. i I. poł. XX w.– dom nr 11,15 i 23 Mogila ludności żydowskiej z okresu II wojny światowej (1941 r.)
Gosie Duże	Domy drewniane z II poł. XIX w. i pocz. XX w. – nr 1,9,11,23
Gunie Ostrów	Domy drewniane z końca. XIX w. i pocz. XX w. – nr 17,19 Krzyż żeliwny z 1902
Czachy - Kołaki	Domy drewniane z końca. XIX w. i pocz. XX w. – nr 24,27,
Kołaki Kościelne	Dom murowany – przy ul. Krzywej 1 (z końca XIX w.), Domy drewniane – przy ul. Krzywej nr 11,13, przy ul. Kościelnej 5, przy ul. Polnej 5 (1907 r.) i 6 (lata 20-te XX w.), przy ul. Listopadowej 2 (1914 r.), Młyn wodny drewniany – z lat 30-tych XX w.
Kossaki Borowe	Domy drewniane pocz. XX w. – nr 9,20,23 Krzyż żeliwny z pocz. XX w.
Krusze - Łubnice	Domy drewniane pocz. XX w. i końca XIX w. – nr 7,9
Łętowo - Dąb	Krzyż żeliwny z 1902 r. Dom murowany z 1930 r. – nr 14 (Łętowo - Kolonia)
Łubnice - Krusze	Domy drewniane z pocz. XX w. – nr 11,13
Podlatki Duże	Domy drewniane z pocz. XX w. – nr 11,23
Podlatki Małe	Domy drewniane z pocz. XX w. – nr. 1,10,11,12 Krzyż żeliwny z pocz. XX w.
Sanie - Dąb	Domy drewniane z pocz. XX w. – nr 22,35 Krzyż żeliwny z pocz. XX w.
Szczodruchy	Domy drewniane z pocz. XX w. – nr 9,11 Krzyż żeliwny z 1882 r.
Wiśniówek - Wertyce	Dom murowany z 1934 r. – nr 4
Wróble - Arciszewo	Domy drewniane z pocz. XX w. – nr 15, 18 Krzyż żeliwny z 1882 r.
Zanie - Leśnica	Domy drewniane z pocz. XX w. I koniec XIX w. – nr 8, 11,16 Spichlerz w zagrodzie drewniany z pocz. XX w.- nr 2

Źródło: Dane Gminy Kołaki Kościelne

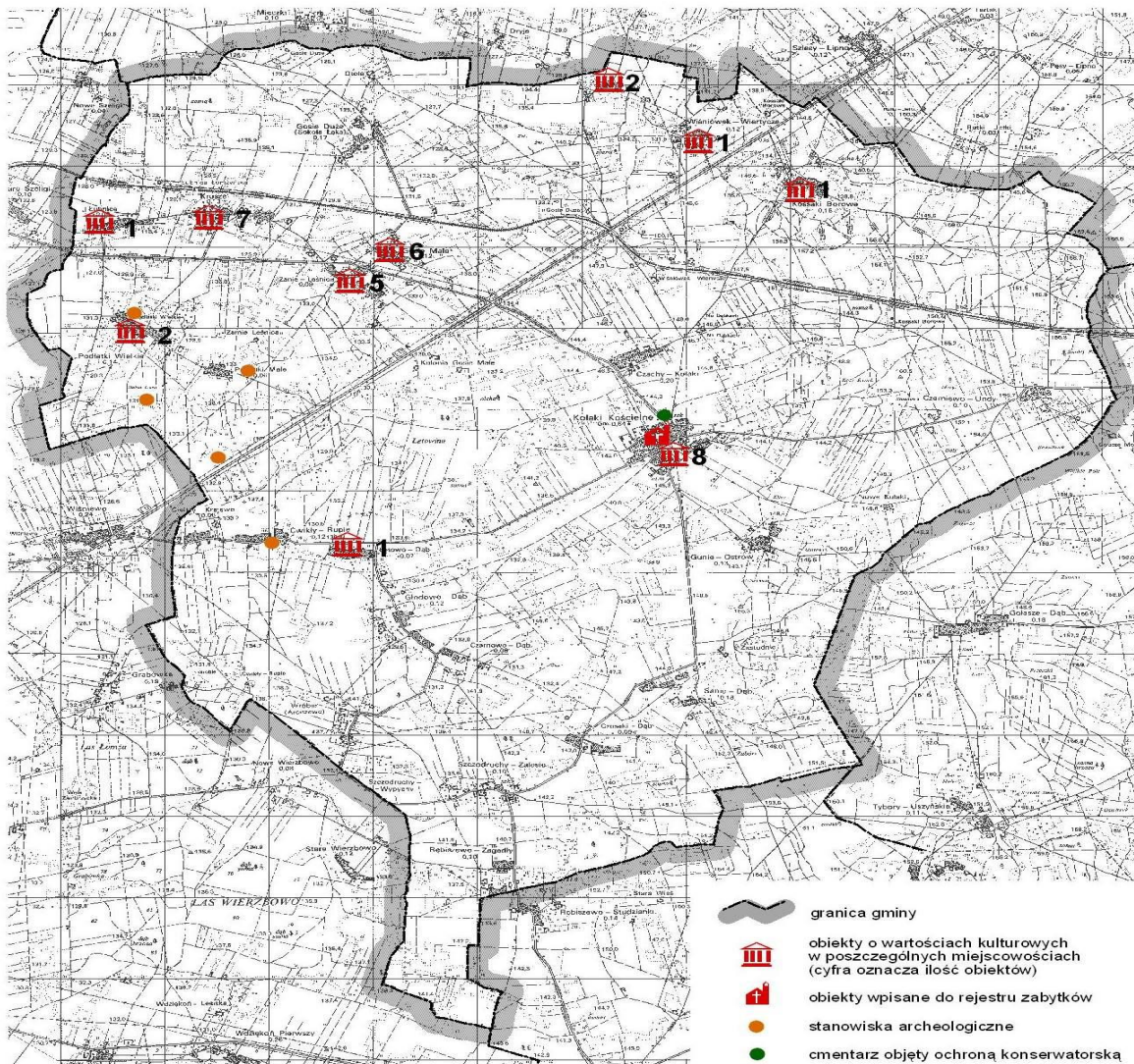
Poza wymienionymi obiektami wpisanymi do Rejestru Zabytków, na terenie gminy znajdują się jeszcze inne obiekty o cechach historycznych i wartości kulturowej, które również podlegają zachowaniu i ochronie. Wszelkie prace przy tych obiektach winny być uzgadniane ze służbą konserwatorską. Rozbiórka budynku o wartości kulturowej może być dokonana tylko wyjątkowo po uzyskaniu zgody służb konserwatorskich.

Na terenie gminy występują również stanowiska archeologiczne. Reprezentują one szeroki przekrój chronologiczny: od epoki kamienia po okres nowożytny. Koncentrują się one

w obrębie miejscowości: Podłatki Duże, Podłatki Małe, Ćwikły – Krajewo oraz Ćwikły – Rupie. Na terenie stanowiska wpisanego do Rejestru Zabytków Archeologicznych nie można prowadzić żadnej działalności naruszającej strukturę obiektów, podlegają one ochronie prawnej (Ustawa o Ochronie Dóbr Kultury i Muzeach). Wszystkie inwestycje planowane na terenie pozostałych stanowisk archeologicznych lub w ich sąsiedztwie należy każdorazowo uzgodnić z Podlaskim Konserwatorem Zabytków w Białymstoku.

OCHRONA DÓBR KULTURY - ZASOBY

SKALA 1 : 40 000



Rysunek 7. Usytuowanie obiektów zabytkowych na terenie Gminy Kołaki Kościelne

5. Analiza SWOT

Podsumowaniem diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Kołaki Kościelne jest analiza SWOT identyfikująca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie zaplanowanych działań. Stanowi ona użyteczne narzędzie pozwalające na analizę zasobów i otoczenia gminy oraz umożliwiające ustalenie priorytetów jej rozwoju. Metoda ta polega na identyfikacji głównych problemów gminy jako jego słabych stron oraz atutów będących mocnymi stronami, a także na określeniu szans i zagrożeń tkwiących w bliższym i dalszym otoczeniu.

Mocne i słabe strony gminy zostały zidentyfikowane w trzech sferach funkcjonowania gminy, decydujących o jego rozwoju w przyszłości: gospodarczej, społecznej oraz infrastruktury i środowiska.

Mocne strony	Słabe strony
Sfera gospodarcza	
<ul style="list-style-type: none"> - Tereny dobre pod inwestycje przy trasie nr 8 i pętli zjazdowej. - Lokalizacja w pobliżu trasy nr 8, linii kolejowej, pętli zjazdowej i sieci dróg bezpośrednich do miast województwa podlaskiego i stolicy kraju, -Położenie i charakter gminy sprzyja rozwojowi przemysłu rolno-spożywczego, nieuciążliwego przemysłu oraz inwestowaniu w bazę turystyczno-wypoczynkową. -Miejsca obsługi podróżujących przy trasie nr 8 na terenie gminy. -Występowanie gleb o dobrej przydatności rolniczej. -Lesistość terenu i spokojne otoczenie sprzyjające rozwojowi turystyki i wypoczynku. -Korzystna struktura obszarowa i wyposażenie w budynki inwentarskie indywidualnych gospodarstw rolnych. -Rozwinięta sieć punktów obsługi rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak zakładów przetwórstwa rolno spożywczego - Ograniczona baza turystyczna oraz brak szlaków turystycznych, - Niedostateczne wykorzystanie kompleksów leśnych na potrzeby wypoczynku i rekreacji. - Niska wartość gospodarcza lasów.
Sfera społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> - Korzystne wyposażenie obszaru gminy w usługi podstawowe. - Dobre warunki lokalowe w szkołach podstawowych. - Malejąca liczba osób bezrobotnych. - Potencjał gminy w rozwoju bazy sportowej i rekreacyjnej. - Potencjał gminy w rozwoju oferty kulturalno-rozrywkowa. -Rozwój form wsparcia społecznego i stowarzyszeń. 	<ul style="list-style-type: none"> - Migracje ludzi młodych i wykształconych. - Starzenie się mieszkańców gminy. - Niekorzystna struktura wieku i płci ludności. -Wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. - Brak ścieżek rowerowych. - Niewystarczający poziom przedsiębiorczości mieszkańców - Niewystarczające zagospodarowanie terenów przy

- Wysoki poziom zaangażowania społecznego przy realizacji inwestycji celu publicznego.	zbiornikach wodnych (stawach) i świetlicach wiejskich w celu tworzenia miejsc rekreacyjnych.
Sfera infrastruktury i środowiska	
-Położenie gminy przy drodze krajowej nr 8 -Położenie na terenie „Zielonych Płuc Polski” -Dobrze wykształcony układ komunikacyjny dostosowany do sieci osadniczej gminy -Wysoki poziom zwodociągowania gminy -Ukierunkowanie na odnawialne źródła energii	-Słaby stan techniczny dróg powiatowych i gminnych -Brak rozwiązanej gospodarki ściekowej w gminie i zbyt małą liczbą oczyszczalni przydomowych -Konieczność modernizacji i budowy odcinków sieci elektroenergetycznej i wodociągowej -Brak gazyfikacji gminy -Duża liczba źródeł niskiej emisji (podwyższone stężenia gazów i pyłów pojawiające się okresowo w sezonie grzewczym) -Większy hałas w strefie drogi krajowej nr 8 -Istotne zagrożenia zanieczyszczeniem ściekami bytowymi i nawozami naturalnymi wód gruntowych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Możliwość wykorzystania środków unijnych - Wzrost popytu zewnętrznego na ofertę typu „Eco” (życie blisko natury, zdrowa żywność) - Rozwój sektora rolno-spożywczego - Systematyczna koncentracja obszaru gruntów w obrębie gospodarstw większych, specjalistycznych - Rozwój współpracy z samorządami z kraju i zza granicy. - Polityka Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałania niekorzystnym zmianom demograficznym. - Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych - Wzrost poziomu życia i upowszechnienie aktywnych form spędzania czasu wolnego 	<ul style="list-style-type: none"> - Silna konkurencja w procesie ubiegania się o fundusze unijne oraz inne środki zewnętrzne -Brak środków na wkład własny. - Niska atrakcyjność regionu dla potencjalnych inwestorów - Nadkonsumpcja usług społecznych - Starzenie się społeczeństwa - Dziedziczenie bezradności społecznej - Niedofinansowanie systemu oświaty przez państwo - Ograniczone środki na modernizację dróg lokalnych - Restrykcyjne prawo dotyczące ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego - Okresowe trudności ze zbytem produktów rolnych - Przeniesienie części ruchu tranzytowego Warszawa – kraje bałtyckie na drogę Via Baltica

Strategiczne czynniki rozwoju gminy dotyczą głównie aspektów związanych z potencjałem gospodarczym wyrażającym się w dobrych warunkach rozwoju działalności rolniczej, dostępem do zasobów naturalnych, a także możliwościami rozwoju funkcji turystycznej gminy w przyszłości.

Mocne strony gminy można odnaleźć również w jej sferze społecznej, związanej z pozytywnymi trendami dotyczącymi rozwoju oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej.

Wśród słabych stron dominują aspekty związane z nierozwiązaną gospodarką ściekową, a także złym stanem technicznym wielu dróg gminnych. Szans rozwojowych należy upatrywać we wzroście popytu na produkty ekologiczne i tradycyjne, szeroko pojętej współpracy oraz możliwości pozyskania środków finansowych na inwestycje gminne w nowej perspektywie finansowej UE.

Należy jednak mieć świadomość potencjalnych zagrożeń rozwoju gminy wynikających m.in. z dużej konkurencji o środki unijne ze strony innych jednostek samorządu terytorialnego, jak również z ucieczką młodych ludzi do większych ośrodków.

6. Wyzwania rozwojowe

Na podstawie analizy zasobów wewnętrznych oraz otoczenia Gminy Kołaki Kościelne, a także w oparciu o wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej, można sformułować główne wyzwania społeczno-gospodarcze, stojące przed wspólnotą samorządową. Na pierwszy plan wyłaniają się potrzeby z zakresu ciągłego dążenia do rozwoju gospodarczego i wykorzystania atutów Gminy takich jak bliskość Białegostoku i Warszawy, powiązania komunikacyjne, położenie, dostępność i ceny nieruchomości, itp.

Wśród innych istotnych wyzwań dla Gminy Kołaki Kościelne jest również rozpropagowanie oferty kulturowej Podlasia i Mazowsza na pograniczu których leży gmina (wydarzenia kulturalne, zabytki, kultura ludowa, tradycje rolnicze, itp.) Do pozostałych kierunków w których gmina powinna podążać należy aktywizacja społeczności lokalnej oraz zatrzymanie migracji młodzieży z terenu gminy.

Wyzwania rozwojowe Gminy Kołaki Kościelne do 2022 r.:

- Uzyskanie silnej pozycji gospodarczej Gminy Kołaki Kościelne. Gmina posiada dobrą lokalizację oraz leży u zbiegu sieci ważnych dróg, jednak uzyskanie silnej pozycji gospodarczej wymaga i będzie wymagać w przyszłości wielu zabiegów związanych z przewyciężaniem pojawiających się trudności, które już teraz stanowią bariery rozwojowe. Do trudności tych zaliczyć należy niewystarczającą ilość terenów inwestycyjnych, które gmina może zaoferować potencjalnym inwestorom. Dodatkowo, wiele terenów stanowi użytki rolne, które są podstawą działalności gospodarstw rolnych. Zachowanie równowagi pomiędzy obszarami rolniczymi i leśnymi a terenami przeznaczonymi pod budownictwo mieszkaniowe i gospodarcze jest wręcz osobnym wyzwaniem strategicznym. Obecny brak ośrodków produkcyjnych powoduje dużą migrację mieszkańców w celach zarobkowych do większych miast.
- Rozwiązywanie problemów komunikacyjnych, wodociągowych i zaplecza Urzędu Gminy. Mimo bliskiego położenia względem Zambrowa i rozbudowywanej trasy s8 oraz pozostałych ważnych szlaków transportowych, Gmina boryka się z istotnymi problemami komunikacyjnymi. Należy do nich słaby stan dróg gminnych oraz powiatowych przebiegających przez obszar gminy Kołaki Kościelne. Problemem jest również sieć wodociągowa zbudowana w oparciu o azbestowe rury, która wymaga pilnej wymiany oraz hydrofornie, które

przez lata nie były remontowane. Poprawy efektywności energetycznej i ciepłej wymaga również budynek Urzędu Gminy oraz Zespołu Szkół.

- Integracja i aktywność społeczności lokalnej. Wyzwanie niniejsze wiąże się z dwoma obszarami. Pierwszy to ujemna migracja związana z procesem odpływu mieszkańców, szczególnie młodych z terenu gminy do miast w celu zdobycia wykształcenia i pracy. Należy szukać takich pomysłów i sposobów, by zatrzymać ujemne saldo migracji i zbudować młodym ludziom szanse na przyszłość na terenie gminy. Ważne jest tu poczucie przywiązania do gminy. Drugi obszar to aktywność społeczna. Jest to aspekt wyrażanej przez mieszkańców kreatywności związanej z angażowaniem się w miejscowe inicjatywy, które bardziej twórczym osobom umożliwić będą działalność o zasięgu ponadlokalnym. Problem bierności to problem całej społeczności i jest konsekwencją zaistnienia wielu różnych czynników, z których warunki ekonomiczne są może najłatwiej dostrzegalne wśród negatywnie oddziałujących, ale niekoniecznie najtrudniejsze do pokonania. Skala zaniedbań społecznych, w tym braków inicjatyw instytucji publicznych jest różna i w wielu miejscach wskazać można grupy osób bardzo zaangażowanych w likwidację skutków niepożądanych zjawisk, choć są również obszary pojawiania się konfliktów. Problemy występowania patologii społecznych, dziedziczenia ubóstwa czy wykluczenia obserwowane są w wielu miejscach całego województwa i nie są cechą charakterystyczną wyłącznie dla Gminy Kołaki Kościelne. Jednak stanowią duże zagrożenie dla realizacji wyzwań gospodarczych i wizerunkowych, w związku z czym powinny stanowić istotną część strategii. Przeciwdziałanie tym niekorzystnym tendencjom społecznym (które na obszarach rolniczych często posiadają charakter ukryty) powinno być realizowane m.in. poprzez utrzymywanie wysokiej jakości kształcenia od pierwszych jego etapów, angażowanie mieszkańców do świadomego udziału w kulturze oraz inicjatywach lokalnych, kreowanie wartości przedsiębiorczych i estetycznych. Przyczyni się to w przyszłości do zapewnienia odpowiedniej zaradności i operatywności mieszkańców, odpowiedzialności za dobro wspólne (np. estetyka gospodarstw rolnych, odnowa centrów wsi i miejsc publicznych) oraz przedsiębiorczości (np. atrakcje turystyczne i rekreacyjne, zrzeszanie się rolników, produkcja wysokiej jakości produktów rolnych). W warunkach Gminy, ważne jest aby wspierać wszelkie inicjatywy integrujące mieszkańców i szczególnie w mniejszych sołectwach ukierunkowywać je tak, aby przyczyniały

się do tworzenia lokalnych społeczności, w rozumieniu samodzielnych małych grup, pomagających rozwiązywać codzienne problemy swoich członków.

- Budowanie marki w otoczeniu – przede wszystkim poprzez oryginalne przedsięwzięcia kulturalne, które z jednej strony powinny przelożyć się na wzrost zainteresowania Gminą wśród potencjalnych odwiedzających (przejezdnych na trasie s8 Warszawa-Białystok, turystów, itp.), a z drugiej strony wykreować wewnętrzny popyt na rynku. Oryginalność wybranych produktów kulturowo-turystycznych już teraz zapewniają różne instytucje publiczne i pozarządowe (np. Festyn Odpustowy, ekologiczne produkty rolne, itp.). Potrzebny jest nowy wizerunek, splatający tradycje rolnicze z walorami kulturowymi i rekreacyjnymi. Oryginalność niektórych produktów terytorialnych, jakie mogą być przedmiotem konsumpcji dla mieszkańców, turystów, inwestorów czy codziennie przybywających na obszar Gminy powinna być traktowana jako ważny argument w działaniach promocyjnych. Wiele jest do zaoferowania, a wśród zalet niektóre aspekty przestrzeni wydają się być wyjątkowo niedoceniane. Krajobrazy, malownicze łąki i tereny rolne czy bogactwo historyczne i kulturowe to potencjały nadające się nie tylko do turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania. Należy aktywnie zaangażować się w tworzenie ich dostępności, przy zachowaniu warunków zrównoważonego korzystania z ich walorów, ale jednocześnie zapewnienia szans na uzyskiwanie korzyści, nie tylko finansowych, ale również oddziałujących na wizerunek całej Gminy.
- Bycie „EKO”. Gmina Kołaki Kościelne leży na obszarze tzw. „Zielonych Płuc Polski”. Należy więc wspierać działania związane z OZE (odnawialne źródła energii) aby utrzymać piękno okolicy gminy. Inwestycje w OZE to również oszczędność dla mieszkańców przy ogrzewaniu domów i dostarczaniu energii elektrycznej.

7. Wizja i misja rozwoju gminy Kołaki Kościelne

Strategia rozwoju gminy nakreśla główne kierunki, którymi jednostka terytorialna powinna podążać w perspektywie najbliższych lat. Kierunki te zostały zawarte w wizji gminy, a także misji jej rozwoju.

Wizja stanowi opis stanu jednostki terytorialnej oczekiwany w przyszłości. Jest to obraz i wyobrażenie gminy za kilka lat przy optymistycznym założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań zewnętrznych. Wizja rozwoju jest wynikiem wykorzystania endogenicznych zasobów gminy.

Misja z kolei określa sposób osiągnięcia pożądanego stanu i nadrzędne wartości jakimi gmina będzie się kierować podejmując działania na rzecz realizacji wizji.

Określenie wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych w niniejszym dokumencie stanowi efekt:

- szczegółowych studiów diagnozy stanu istniejącego gminy zaprezentowanej w rozdziale czwartym,
- analizy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kołaki Kościelne.

WIZJA ROZWOJU GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE
*KOŁAKI KOŚCIELNE JAKO DYNAMICZNIE ROZWIJAJĄCA SIĘ GMINA,
WYKORZYSTUJĄC WYSOKĄ DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNĄ,
WALORY ŚRODOWISKA I KRAJOBRAZU,
INTEGRUJĄCA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ NA RZECZ TWORZENIA PRZYJAZNEGO
MIEJSCA DO ŻYCIA
ORAZ PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ I ROLNICZEJ,
JAK RÓWNIEŻ POLEPSZENIA JAKOŚCI USŁUG KOMERCYJNYCH
I PUBLICZNYCH ORAZ STANDARDÓW ŻYCIA.*

MISJA ROZWOJU GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE
*MISJĄ JEST WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO, SPOŁECZNEGO ORAZ
PRZESTRZENNEGO GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE ORAZ ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ
JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCOM POPRZEZ ROZWINIĘTĄ INFRASTRUKTURĘ
TECHNICZNĄ, TWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU ZAWODOWEGO W
ROLNICTWIE I POZA NIM, DOSTĘP DO SZEROKIEJ OFERTY EDUKACYJNEJ,
KULTURALNEJ I SPORTOWO-REKREACYJNEJ, A TAKŻE INTENSYWNE
ANGAŻOWANIE SPOŁECZEŃSTWA DO BUDOWANIA DOBRA WSPÓLNEGO, JAK
RÓWNIEŻ WSPÓLNEGO KREOWANIA WIZERUNKU GMINY KOŁAKI KOŚCIELNE
JAKO MIEJSCA PRZYJAZNEGO DO ŻYCIA, PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI
GOSPODARCZEJ I ODPOCZYNKU.*

8. Plan operacyjny Strategii

Z wizji gminy wynikają cele strategiczne i operacyjne. W trakcie prac nad Strategią podjęto decyzję o przyjęciu trzech strategicznych celów rozwoju, które są konkretyzacją wizji rozwoju gminy. Numeracja celów spełnia wyłącznie funkcję porządkującą, nie zaś hierarchizującą - cele są sobie równe pod względem wagi i znaczenia w strategii rozwoju gminy:

8.1. Cele strategiczne

- **Cel strategiczny nr 1 Wzrost konkurencyjności gospodarki gminy**
- **Cel strategiczny nr 2 Rozwój infrastruktury technicznej i ochrona środowiska**
- **Cel strategiczny nr 3 Poprawa oferty usług społecznych**

Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności gospodarki gminy

Osiągnięcie tego celu w gminie Kołaki Kościelne będzie możliwe dzięki stworzeniu warunków niezbędnych do poprawy atrakcyjności turystycznej gminy, a także poprzez rozwój form wsparcia miejscowego biznesu. Ze względu na to, że gmina Kołaki Kościelne ma charakter rolniczy, istotne w realizacji tego celu stanie się wspieranie sektora rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. Ważnym elementem realizacji tego celu będzie także edukacja lokalnej społeczności w zakresie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, obejmująca mieszkańców reprezentujących różne kategorie wiekowe.

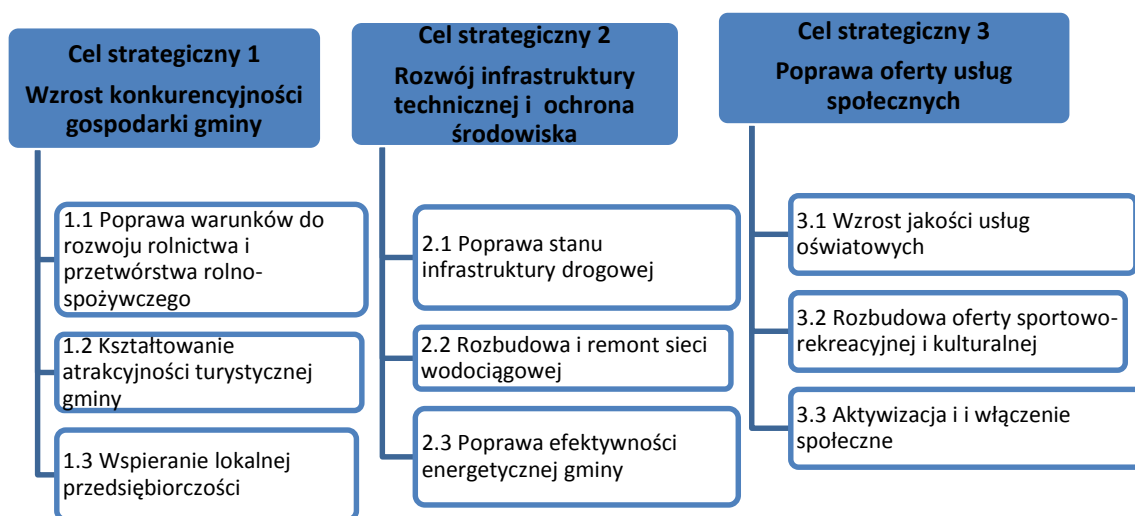
Cel strategiczny nr 2 Rozwój infrastruktury technicznej i ochrona środowiska

Wśród problemów na obszarze gminy wyróżniają się te dotyczące niskiej jakości infrastruktury drogowej i wodociągowej. Poprawa jakości infrastruktury wpływa na atrakcyjność gminy jako miejsca do inwestowania oraz do życia. Tym samym jest to cel istotnie powiązany z pozostałymi dotyczącymi konkurencyjności gospodarczej oraz jakości oferowanych usług społecznych. Ze względu na to, że gmina ma pewien potencjał do turystyki tranzytowej i agroturystyki w postaci kompleksów leśnych istnieje także konieczność dbałości o jakość środowiska. Przejawem tego mogą być nie tylko projekty wodno-kanalizacyjne, ale także inwestycje gospodarki niskoemisyjnej, których skutkiem będzie redukcja wpływu człowieka na środowisko. Ten element spełnia także dodatkowo rolę promocyjną, budując wizerunek samorządu nowoczesnego i dbającego o przyrodę.

Cel strategiczny 3. Poprawa oferty usług społecznych

Zdefiniowany cel jest ukierunkowany na poprawę społecznych warunków życia mieszkańców gminy. Obejmuje on poszerzenie lokalnej oferty usług o charakterze sportowo-rekreacyjnym, kulturalnym, związanych z edukacją, jak też przede wszystkim dotyczących rozwoju form opieki społecznej i zdrowotnej, co w konsekwencji ma się przyczynić do większej aktywizacji mieszkańców i służyć włączeniu społecznemu grup wrażliwych (np. osób niepełnosprawnych, seniorów itd.).

Cele strategiczne zostały uszczegółowione przez cele operacyjne. Każdy z celów strategicznych otrzymał swoją konkretyzację w trzech celach operacyjnych.



Rysunek 8. Cele operacyjne rozwoju gminy Kołaki Kościelne

Źródło: opracowanie własne.

8.2. Cele horyzontalne

Ze względu na przenikanie się w planowaniu strategicznym szeregu zagadnień o charakterze wielowymiarowym, dotyczącym kilku dziedzin funkcjonowania gminy określono także dwa cele horyzontalne:

- **Cel horyzontalny 1: Rewitalizacja społeczno-gospodarcza i techniczna**
- **Cel horyzontalny 2: Ochrona środowiska**

W tabeli poniżej zaprezentowano powiązanie celów horyzontalnych z celami operacyjnymi. Silne powiązanie – kolor zielony, umiarkowane – kolor jasno zielony, brak powiązań – kolor biały.

Tabela 25. Powiązanie celów operacyjnych i horyzontalnych

Cele strategiczne i operacyjne	Rewitalizacja społeczno-gospodarcza	Ochrona środowiska
CEL STRATEGICZNY I. WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI GMINY		
Poprawa warunków do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego		
Kształtowanie atrakcyjności turystycznej gminy		
Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości		
CEL STRATEGICZNY II. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I OCHRONA ŚRODOWISKA		
Poprawa stanu infrastruktury drogowej		
Rozbudowa i remont sieci wodociągowej		
Poprawa efektywności energetycznej gminy		
CEL STRATEGICZNY III. POPRAWA OFERTY USŁUG SPOŁECZNYCH		
Wzrost jakości usług oświatowych		
Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej		
Aktywizacja i włączenie społeczne		

Źródło: opracowanie własne.

Pierwszy cel horyzontalny dotyczy szeroko pojmowanej rewitalizacji, czyli kompleksowego procesu przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów. Rewitalizacja obejmuje zatem działania w wymiarze infrastrukturalnym oraz

działania miękkie: aktywizację, wsparcie grup wrażliwych społecznie, rozwój zawodowy, rozwój przedsiębiorczości.

Drugi cel horyzontalny nawiązuje do jednej z zasad współczesnego rozwoju: zasady rozwoju zrównoważonego, której istotą jest pozostawienie nowym pokoleniom środowiska przyrodniczego w stanie przynajmniej takim jakim możemy się cieszyć obecnie. Ochrona środowiska przenika zatem obecnie większość aktywności człowieka i stanowi priorytet rozwoju i szeregu celów, które są planowane do osiągnięcia.

8.3. Cele operacyjne, działania i zadania

Cel 1.1 Poprawa warunków do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

W gminie Kołaki Kościelne rolnictwo stanowi wyróżniającą się mocną siłę. Dlatego też wsparcie tego sektora zostało uwzględnione w celu operacyjnym, który będzie obejmował zadania ułatwiające rozwój nowoczesnego sektora rolnego, w tym także związane ze wsparciem przedsiębiorczości na terenach wiejskich.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa.
2. Promocja gospodarcza produktów rolnych.
3. Organizacja szkoleń dla rolników.
4. Wspieranie tworzenia grup producenckich.
5. Wspieranie rozwoju małych i średnich firm branży rolno-spożywczej wykorzystujących miejscowe płody rolne i lokalną bazę surowcową.
6. Rozwijanie alternatywnych źródeł dochodów rolników poprzez rozwój różnych form turystyki i wypoczynku, w tym agroturystyki i ekoturystyki.
7. Wspieranie rozwoju rolnictwa tradycyjnego.

Cel 1.2 Kształtowanie atrakcyjności turystycznej gminy.

Gmina ma profil rolniczy, ale jej walory, w tym renta atrakcyjnego położenia i zasoby przyrodnicze, predestynują ją do pełnienia funkcji turystycznej. W chwili obecnej oferta turystyczna jest jednak ograniczona. W związku z tym zadania planowane w ramach tego celu mają ukształtować produkt turystyczny gminy, który pozwoli mieszkańcom lub inwestorom zewnętrznym realizować działalność gospodarczą ukierunkowaną na świadczenie usług z tego zakresu w przyszłości.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Kontynuacja zagospodarowania terenów nad stawem w Kołakach Kościelnych i świetlic wiejskich na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe.
2. Wspieranie rozwoju turystycznej funkcji gminy w oparciu o korzystne położenie przy szlaku komunikacji drogowej (np. poprzez budowę obiektów obsługi technicznej motoryzacji, rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego, usług motelowo-gastronomicznych, itp.).

3. Turystyczne wykorzystanie walorów przyrodniczych i wypoczynkowych lasów (realizacja szlaków turystyki rowerowej i pieszej).
4. Tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki na obszarze wiejskim (m.in. poprzez wspieranie organizacyjno-finansowe, promocję gospodarstw agroturystycznych oraz podnoszenie jakości i zakresu usług turystycznych).

Kolejny **cel 1.3 Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości** jest ukierunkowany na realizację działań ułatwiających prowadzenie i rozwijanie działalności gospodarczej przez lokalnych przedsiębiorców. Rozwój gospodarki wymaga stałego aktywizowania przedsiębiorczości mieszkańców gminy poprzez usuwanie barier i tworzenie przyjaznego otoczenia dla przedsiębiorstw, zwłaszcza tych nowopowstających. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe m.in. poprzez zwiększanie wiedzy przedsiębiorców o dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania, a także tworzenie warunków sprzyjających współdziałaniu podmiotów gospodarczych.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Opracowanie programu rozwoju przedsiębiorczości w gminie Kołaki Kościelne.
2. Wyznaczanie i przygotowanie terenów pod nowe inwestycje produkcyjne.
3. Stworzenie systemu doradztwa dla lokalnych przedsiębiorców i pomocy w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.
4. Promocja postaw przedsiębiorczych i idei samozatrudnienia.
5. Promocja walorów gospodarczych gminy, w tym także lokalnych marek i produktów.

Cel 2.1. Poprawa stanu infrastruktury drogowej.

Ważnym dla mieszkańców komponentem jakości życia, jest dobra infrastruktura komunikacyjna. Potrzeby w zakresie przebudowy dróg są w gminie bardzo duże. Dotyczy to w szczególności terenów poza miejscowością gminną, poprawy dojazdów do miejscowości, lepszego skomunikowania wsi. Celem działań nie jest jednak tylko poprawa jakości życia mieszkańców, ale także wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Remont, przebudowa i wykonanie nawierzchni ulic oraz budowa chodników w miejscowości Kołaki Kościelne.
2. Remont dróg gminnych.

3. Wykonanie przeglądu w zakresie potrzeb oczyszczenia poboczy i odkrzaczenia, obkopania dróg rowami oraz wykonania przepustów.
4. Inwestowanie w infrastrukturę melioracyjną.
5. Remont dróg dojazdowych i wyrównywanie głównych dróg dojazdowych do pól.

Cel 2.2. Rozbudowa sieci wodociągowej i sanitarnej

Na terenie gminy istnieje 372 przydomowe biologiczne oczyszczalnie ścieków, jednak nie jest to liczba wystarczająca. Istnieją także duże potrzeby rozwoju i modernizacji sieci wodociągowej. Konieczne są zatem inwestycje w przebudowę i przyłączenie nowych odbiorców. Rozwój sieci wodociągowej i sanitarnej to także istotny przyczynek do wzrostu atrakcyjności gospodarczej i potencjału w zakresie pozyskiwania nowych mieszkańców.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Wykonanie planu funkcjonalno-użytkowego modernizacji trzech hydrofornii na terenie gminy.
2. Modernizacja wodociągów gminnych.

Cel 2.3. Poprawa efektywności energetycznej gminy

Skutki zmian klimatu na świecie i polityka europejska oraz krajowa związana z obowiązkiem redukcji emisji CO₂ dają szansę na dofinansowanie i realizację szeregu przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej. Dodatkowo stanowi to szansę poprawy infrastruktury technicznej w gminie. Inwestycje w gospodarkę niskoemisyjną dają możliwość uzyskania oszczędności środków publicznych w wyniku termomodernizacji lub wymiany źródeł ciepła. Projekty skierowane do mieszkańców (np. instalacje fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe) umożliwią nie tylko poprawę jakości środowiska, ale także będą miały istotny wpływ na budżety gospodarstw domowych w wyniku oszczędności energii sieciowej.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Remont budynku administracyjnego UG Kołaki Kościelne.
2. Instalacja OZE w budynkach prywatnych.
3. Instalacja OZE w budynkach publicznych.

Cel 3.1 Wzrost jakości usług oświatowych.

Społeczność gminy oczekuje stałego procesu doskonalenia jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych. W gospodarce opartej na wiedzy poprawa jakości usług

edukacyjnych jest jednym z kluczowych obszarów zmian. Realizacja tego celu oznacza zarówno poprawę stanu technicznego budynków oświatowych, jak również wzbogacanie ich wyposażenia, a także aktualizowanie i poszerzenie oferty edukacyjnej szkół, która coraz częściej powinna ukierunkowywać swoje działania nie tylko na dzieci i młodzież, ale także osoby dorosłe i seniorów.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Remont, przebudowa i rozbudowa oraz doposażenie budynku Zespołu Szkół w Kołakach Kościelnych (budowa bieżni, remont sali gimnastycznej, budowa ogrodzenia, zagospodarowanie terenu, budowa boisk, remont wnętrza, wyposażenie pracowni komputerowej, inne).
2. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych w placówkach oświatowych
3. Realizacja programów stypendialnych dla najlepszych uczniów i nauczycieli
4. Realizacja przez placówki oświatowe projektów skierowanych do różnych grup wiekowych z zakresu kształcenia ustawicznego.
5. Rozwój form współpracy: pomiędzy placówkami edukacyjnymi; pomiędzy placówkami edukacyjnymi i organizacjami pozarządowymi; pomiędzy placówkami edukacyjnymi.

3.2. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej.

Pomimo stałego rozwoju oferty gminy dotyczącej możliwości spędzania wolnego czasu przez mieszkańców, istnieje dalsza konieczność zwrócenia uwagi na ten aspekt w przyszłych działaniach władz samorządowych. Osiągnięcie tego celu będzie obejmowało realizację zadań dotyczących zarówno rozwoju bazy kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, jak i poszerzenia spektrum imprez organizowanych w poszczególnych miejscowościach gminy.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Rewitalizacja i wyposażenie świetlic wiejskich
2. Budowa przy terenach rekreacyjnych „nad stawem” w Kołakach Kościelnych zewnętrznej siłowni.
3. Budowa boisk sportowych oraz placów zabaw w gminie
4. Budowa bieżni na boisku szkolnym.
5. Zagospodarowanie boiska leśnego w Kołakach Kościelnych
6. Poszerzenie oferty imprez kulturalnych (w tym współorganizacja i promocja regionalnych i ponadregionalnych imprez kulturalnych).

7. Poszerzenie oferty imprez sportowych i rekreacyjnych, w tym: współorganizacja i promocja regionalnych i ponadregionalnych imprez sportowych.
8. Organizacja aktywności sportowej, twórczej, kulturalnej dla osób dorosłych i starszych.
9. Intensyfikacja działań w zakresie promocji dziedzictwa kulturowego Gminy Kołaki Kościelne

3.3 Aktywizacja i włączenie społeczne.

Planuje się, że poprawa lokalnej jakości życia i wzrost aktywizacji społecznej nastąpi w rezultacie rozwoju usług i infrastruktury na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu grup szczególnie wrażliwych. Elementem realizacji tego celu będzie także rozbudowa oferty i wzrost jakości lokalnych usług społecznych skierowanych do wszystkich mieszkańców gminy dotyczących różnych form wsparcia społecznego i opieki zdrowotnej.

Zaplanowane działania i zadania w ramach celu operacyjnego:

1. Tworzenie dwustronnego systemu komunikacji z mieszkańcami (w tym organizacja cyklicznych spotkań Wójta Gminy z różnymi grupami mieszkańców, np. z dziećmi i młodzieżą, seniorami)
2. Realizacja działań promocyjnych na rzecz zwiększenia uczestnictwa mieszkańców w imprezach organizowanych na terenie gminy
3. Wsparcie programów pomocowych skierowanych do: rodzin w trudnej sytuacji materialnej, osób niepełnosprawnych, osób starszych
4. Monitorowanie potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i doskonalenie systemu zabezpieczenia społecznego
5. Rozwój form współpracy pomiędzy rodziną, szkołą, a podmiotami odpowiedzialnymi za pomoc społeczną w gminie
6. Szeroka profilaktyka zdrowotna (promocja zdrowego stylu życia).
7. Rozwój form aktywizacji osób starszych

9. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Strategii Rozwoju Gminy Kołaki Kościelne

Nadrzędnym celem wszystkich działań władz samorządowych Gminy Kołaki Kościelne jest zrównoważony rozwój gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem. Taki rozwój może być osiągnięty przy właściwym zagospodarowaniu przestrzennym oraz odpowiednim poziomie infrastruktury technicznej i społecznej. Gmina musi być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, pracy i odpoczynku, aby ludzie chcieli w niej mieszkać, pracować i inwestować. Tylko takie podejście może odwrócić niekorzystne trendy demograficzne, jakimi są zmniejszanie się liczby mieszkańców.

Podstawowymi celami realizacji Strategii na terenie Gminy Kołaki Kościelne są:

- zwiększenie poziomu inwestycji,
- tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej,
- wzrost mobilności zawodowej mieszkańców
- poprawa warunków życia mieszkańców.

Osiągnięcie celów podstawowych możliwe będzie tylko przez realizację celów cząstkowych:

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej do wszystkich terenów gminy przez poprawę jakości dróg gminnych,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej i wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska,
- modernizacja ujęć i stacji uzdatniania wody,
- ukierunkowanie na OZE,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów przez rozbudowę uzbrojenia technicznego,
- poprawę podstawowej infrastruktury społecznej.

Cele te będą realizowane w wyniku realizacji projektów inwestycyjnych ujętych na liście w Rozdziale 11.

Realizacja projektów przyczyni się do realizacji celów cząstkowych. Pożądanymi wskaźnikami, które będą również monitorowane są:

- wzrost długości dróg o utwardzonej nawierzchni,
- liczba instalacji infrastruktury wpływającej na poprawę ekologii,

- ilość zmodernizowanych ujęć i stacji uzdatniania wody,
- długość zmodernizowanych sieci wodociągowych,
- liczba gospodarstw domowych objęta zbiórką selektywną odpadów,
- liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej i rekreacyjnej,
- liczba osób potrzebujących objętych opieką.

Ideałem będzie osiągnięcie przez te wskaźniki wartości 100%. Jednak to wymaga czasu i środków finansowych. Wskaźniki będą rosły wraz z postępem w realizacji projektów. Strategia Rozwoju Gminy obejmuje na razie lata 2016 – 2022. W miarę potrzeby okres ten będzie przedłużany. Bardzo ważnymi wskaźnikami informującymi o realizacji wszystkich celów są wskaźniki odnoszące się do rozwoju gminy i wzrostu gospodarczego. Są one następujące:

- wzrost ilości pozwoleń na budowę ,
- wzrost ilości podmiotów działających na terenie gminy,
- wzrost ilości miejsc noclegowych,
- wzrost zatrudnienia poza rolnictwem,
- zmniejszenie wskaźnika bezrobocia,
- wzrost dochodów mieszkańców,
- liczba mieszkańców gminy.

Wskaźniki te powinny rosnąć. Nie dotyczy to wskaźnika bezrobocia, który powinien być jak najniższy.

10. Perspektywa finansowa gminy Kołaki Kościelne na lata 2016-2022

Gmina Kołaki Kościelne 29 grudnia 2016 r. uchwaliła uchwałą nr. XII/52/15 Wieloletnią Prognozę Finansową na lata 2016-2029. Zawarte są w niej informacje dotyczące przewidywanej wysokości dochodów i wydatków gminy wraz z prognozowaną kwotą długu i spłat zobowiązań. Pełna treść dostępna jest w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Kołaki Kościelne. Dochody i wydatki przedstawione zostały w tabelach poniżej.

Tabela 26. Dochody

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	z tego:										w tym:							
		1.1	1.1.1					1.1.2				1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2	
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	podatki i opłaty	z podziału od nieruchomości	z subwencji ogólnej	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na inwestycje	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	ze sprzedaży majątku							
LP	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2								
Formuła	[1..]H[1..2]																		
Wykonanie 2013	7 477 857,50	7 476 634,50	698 293,00	3 791,33	813 874,06	427 924,30	3 725 188,00	1 359 372,57	1 223,00	1 223,00	0,00								
Wykonanie 2014	10 216 814,96	9 732 308,53	876 133,00	5 741,02	896 096,51	427 669,00	3 144 887,00	3 472 364,27	484 506,46	0,00	554 628,82								
Plan 3 kw. 2015	10 835 048,90	9 610 467,90	876 133,00	5 000,00	890 130,00	424 830,00	3 117 757,00	3 244 697,00	1 224 581,00	250 000,00	15 000,00								
Wykonanie 2015	11 198 101,48	9 973 520,48	876 133,00	5 000,00	941 733,00	736 983,00	3 117 757,00	3 516 308,48	1 224 581,00	250 000,00	15 000,00								
2016	6 496 485,00	6 344 551,00	888 711,00	2 000,00	881 186,00	309 313,00	3 025 363,00	747 001,00	151 934,00	148 934,00	3 000,00								
2017	7 596 651,00	7 427 425,00	791 910,00	3 279,00	907 000,00	422 000,00	3 211 000,00	1 017 930,00	169 226,00	169 226,00	0,00								
2018	8 017 814,00	7 817 814,00	802 000,00	3 300,00	908 000,00	423 000,00	3 212 000,00	1 120 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00								
2019	8 301 634,00	8 101 634,00	803 000,00	3 400,00	910 776,00	424 000,00	3 213 000,00	1 122 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00								
2020	8 391 535,00	8 302 285,00	804 000,00	3 600,00	910 000,00	425 000,00	3 214 000,00	1 122 000,00	89 250,00	89 250,00	0,00								
2021	8 647 502,00	8 458 202,00	805 000,00	3 600,00	911 000,00	426 000,00	3 215 000,00	1 123 000,00	189 300,00	189 300,00	0,00								
2022	8 731 003,00	8 731 003,00	806 000,00	3 700,00	912 000,00	427 000,00	3 216 000,00	1 124 000,00	0,00	0,00	0,00								
2023	8 932 668,00	8 932 668,00	807 000,00	3 800,00	913 000,00	428 000,00	3 217 000,00	1 125 000,00	0,00	0,00	0,00								
2024	9 289 153,00	9 189 153,00	808 000,00	3 900,00	914 000,00	429 000,00	3 218 000,00	1 126 000,00	100 000,00	100 000,00	0,00								
2025	9 663 287,00	9 453 384,00	809 000,00	4 000,00	915 000,00	430 000,00	3 219 000,00	1 127 000,00	229 703,00	229 703,00	0,00								
2026	9 725 922,00	9 725 922,00	810 000,00	4 100,00	916 000,00	431 000,00	3 220 000,00	1 128 000,00	0,00	0,00	0,00								
2027	10 004 909,00	10 004 909,00	811 000,00	4 200,00	917 000,00	432 000,00	3 220 000,00	1 129 000,00	0,00	0,00	0,00								
2028	10 296 030,00	10 296 030,00	812 000,00	4 300,00	918 000,00	433 000,00	3 223 000,00	1 130 000,00	0,00	0,00	0,00								
2029	10 506 633,00	10 506 633,00	813 000,00	4 400,00	919 000,00	434 000,00	3 223 000,00	1 131 000,00	0,00	0,00	0,00								

Tabela 27. Wydatki

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem	z tego:							Wydatki majątkowe						
		Wydatki bieżące	z tytułu poręczeń i gwarancji	w tym: gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	na spłatę prostych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekazanego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w stosownym obsęgu z budżetu państwa	wydatki na obsługę długu	odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy	w tym:							
								odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy		odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy					
								2.1		2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1
Lp	2													2.2	
Formuła	[2.1] + [2.2]														
Wykonanie 2013	7 167 913,91	6 859 260,91	0,00	0,00	x	8 705,61	8 705,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	308 653,00
Wykonanie 2014	14 989 627,57	7 409 746,31	0,00	0,00	x	29 672,18	29 672,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7 579 881,26
Plan 3 kw. 2015	8 800 418,90	7 533 274,90	0,00	0,00	x	100 494,00	100 494,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 267 144,00
Wykonanie 2015	9 163 471,48	7 896 327,48	0,00	0,00	x	96 494,00	96 494,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 267 144,00
2016	6 254 569,00	6 019 569,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86 679,95	86 679,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	69 856,29	235 000,00
2017	7 339 035,00	7 169 809,00	0,00	0,00	0,00	0,00	77 572,09	77 572,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	64 305,51	169 226,00
2018	7 760 198,00	7 560 198,00	0,00	0,00	0,00	0,00	68 636,05	68 636,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	58 949,07	200 000,00
2019	8 044 018,00	7 844 018,00	0,00	0,00	0,00	0,00	59 700,06	59 700,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	53 592,68	200 000,00
2020	8 133 919,00	8 044 669,00	0,00	0,00	0,00	0,00	50 912,39	50 912,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	48 373,96	89 250,00
2021	8 468 386,00	8 279 086,00	0,00	0,00	0,00	0,00	42 953,39	42 953,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	42 879,84	189 300,00
2022	8 567 587,00	8 567 587,00	0,00	0,00	0,00	0,00	37 523,42	37 523,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	37 523,42	0,00
2023	8 769 252,00	8 769 252,00	0,00	0,00	0,00	0,00	32 167,02	32 167,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	32 167,02	0,00
2024	9 125 737,00	9 025 737,00	0,00	0,00	0,00	0,00	26 889,61	26 889,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	26 889,61	100 000,00
2025	9 519 871,00	9 290 168,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21 454,17	21 454,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21 454,17	229 703,00
2026	9 562 506,00	9 562 506,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16 097,79	16 097,79	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16 097,79	0,00
2027	9 841 493,00	9 841 493,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10 741,33	10 741,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10 741,33	0,00
2028	10 132 614,00	10 132 614,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 405,24	5 405,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5 405,24	0,00
2029	10 430 833,00	10 430 833,00	0,00	0,00	0,00	0,00	682,58	682,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	682,58	0,00

Tabela 28. Spłata kredytów

Wyszczególnienie	Dane uzupełniające o dług i jego spłacie						
	Spłaty rat kapitałowych oraz wykup papierów wartościowych, o których mowa w pkt. 5.1., wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych	Kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków budżetu	Wydatki zmniejszające dług	w tym:			Wynik operacji niekasowych wpływających na kwotę długu (m.in. umorzenia, różnice kursowe)
				spłata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w poz. 14.3.3	związane z umowami zaliczanymi do tytułów dłużnych wliczanych do państwowego długu publicznego	wypłaty z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji	
Lp	14.1	14.2	14.3	14.3.1	14.3.2	14.3.3	14.4
Formuła							
Wykonanie 2013	239 196,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2014	2 022 788,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plan 3 kw. 2015	2 034 630,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2015	2 000 785,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2016	241 916,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	257 616,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	257 616,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	257 616,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	257 616,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	179 116,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	163 416,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	163 416,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	163 416,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	163 416,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	163 416,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2027	163 416,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2028	163 416,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2029	75 800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Opracowana część tabelaryczna Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2016-2029, zawiera zestawienie danych liczbowych, a mianowicie:

1. Dochody:

- w 2013 r. wykazano faktyczne wykonanie,
- w 2014 r. wykazano faktyczne wykonanie,
- w 2015 r. wykazano plan za okres trzech kwartałów oraz przewidywane wykonanie za okres całego roku.
- w 2016 r. w dochodach ogółem zaplanowano kwotę 6 496 485,00 zł. Nastąpił spadek dochodów w stosunku do roku 2015. Spadek dochodów wynika ze zmniejszenia planu subwencji, podatku od nieruchomości, podatku od osób fizycznych i dotacji z budżetu państwa na 2016 r. oraz zwrotu podatku VAT. W związku z tym nastąpił spadek dochodów bieżących.

Dochody bieżące zaplanowano na kwotę 6 344 551,00 zł. Dochody majątkowe zaplanowano na kwotę 151 934,00 zł. W tym sprzedaż majątku na kwotę 148 934,00 zł (sprzedaż majątku). W roku 2016 kwota ta uzyskana będzie:

- ze sprzedaży działek we wsi Ćwikły –Rupie na kwotę – 7 484,00 zł,
- ze sprzedaży działek we wsi Gunie – Ostrów na kwotę – 45 950,00 zł,

- ze sprzedaży działki zabudowanej we wsi Krusze –Łubnice – 20 000,00 zł,
- ze sprzedaży działek we wsi Łubnice – Krusze – 25 500,00 zł,
- ze sprzedaży działki zabudowanej we wsi Szczodruchy – 50 000,00 zł.

2. Wydatki ogółem zaplanowano na kwotę 6 254 569,00 zł, wydatki bieżące to kwota 6 019 569,00 zł, wydatki majątkowe 235 000,00 zł i przeznaczone zostaną zgodnie z załącznikiem inwestycyjnym do budżetu gminy na 2016 r. Wydatki na obsługę długu w poszczególnych latach wynikają z umów zawartych z bankami na zaciągnięte pożyczki, kredyty i przeznaczone będą na spłatę odsetek. Wysokość odsetek uzależniona jest od umów z bankami.

3. Wynik budżetu w latach 2016 – 2029 jest dodatni i stanowi nadwyżkę budżetu gminy.

4. Nadwyżka ta zapewni spłatę kredytów i pożyczek w latach 2016-2029.

5. Rozchody budżetu w kolejnych latach 2016-2029 to spłata pożyczek i kredytów zaciągniętych w 2014 r. na sfinansowanie „Budowy przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Kołaki Kościelne” i budowa dróg gminnych. Okres karencji w spłacie kredytu w Banku Spółdzielczym w Zambrowie Oddział Kołaki Kościelne przewidziany jest do dnia 31 marca 2016 r.

6. Dług na koniec każdego roku wynika z zaciągniętych pożyczek pomniejszych o dokonane spłaty długu. Spłacany będzie z planowanych nadwyżek budżetowych. Spłata długu w poszczególnych latach wyniesie:

- W roku 2015

- rozliczenie pożyczki na wyprzedzające finansowanie zaciągniętej w 2014 r. – 1 977 193,49 zł.

- spłata kredytów i pożyczki – 57 418,00 zł.

- w roku 2016

- spłata kredytów i pożyczki – 241 916,00 zł.

11. Projekty planowane do realizacji na terenie Gminy Kołaki Kościelne latach 2016 – 2022

L.p.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Zaprojektowanie i zmiana nawierzchni ulicy Kardynała Stefana Wyszyńskiego w miejscowości Kołaki Kościelne	2017-2020
2.	Budowa i rozbudowa miejsc sportowo-rekreacyjnych „przy stawie” w miejscowości Kołaki Kościelne	2016-2018
3.	Budowa i rozbudowa terenu sportowego- bieżni na boisku w miejscowości Kołaki Kościelne	2016-2018
4.	Budowa i rozbudowa terenów przy 3 świetlicach wiejskich w miejscowościach Szczodruchy, Krusze-Łubnice oraz Podłatki-Duże wraz z infrastrukturą rekreacyjną	2016-2018
5.	Budowa instalacji fotowoltaicznych gospodarstwach domowych z gminy Kołaki Kościelne	2016-2018
6.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy	2016-2020
7.	Remonty dróg gminnych m.in. Rębiszewo, Gosie-Otole	2017-2022
8.	Wymiana sieci wodociągowej w miejscowości Kołaki Kościelne	2017-2022
9.	Modernizacja gminnych stacji uzdatniania wody	2017-2022
10.	Wyposażenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów	2017-2022
11.	Projekty z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz cyfrowemu	2016-2022
12.	Promocja produktów lokalnych	2016-2022
13.	Oznaczenie szlaków ścieżek krajobrazowych na obszarze gminy Kołaki Kościelne	2016-2022
14.	Stworzenie bazy promocji przedsiębiorstw z terenu gminy oraz portalu informacyjnego dla inwestorów	2016-2022
15.	Zagospodarowanie terenów ogólnodostępnych na obszarze gminy Kołaki Kościelne	2016-2022
16.	Szkolenie osób długotrwale bezrobotnych mające na	2016-2022

	celu podnoszenie kwalifikacji i nabywanie nowych umiejętności	
17.	Wspieranie rozwoju grup młodzieży w obszarze sportu, kultury, lokalnych zwyczajów	2016-2022
18.	Stworzenie kół gospodyń przy świetlicach wiejskich	2016-2022
19.	Projekty polegające na promocji gminy	2016-2022
20.	Zakup wozu bojowego dla OSP Kołaki Kościelne i wyposażenie jednostek z terenu gminy	2016-2022
21.	Edukacja ekologiczna	2016-2022

12. Określenie zbieżności Strategii rozwoju gminy Kołaki Kościelne z dokumentami wyższego rzędu

Cele strategiczne dokumentów planistycznych jednostek samorządu terytorialnego powinny być zbieżne z celami określonymi w dokumentach na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym. Jest to szczególnie istotne w sytuacji, gdy plany lokalne zakładają pozyskanie środków zewnętrznych, w tym również z funduszy europejskich, na gminne inwestycje.

W związku z tym zbadano zbieżność zaproponowanych w Strategii rozwoju Gminy Kołaki Kościelne celów strategicznych z następującymi dokumentami:

- Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030,
- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku,
- Program Rozwoju Powiatu Zambrowskiego do 2020 roku.

12.1. Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym kształtującym politykę Unii Europejskiej do roku 2020. Strategia ta zawiera trzy główne priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Strategia rozwoju Gminy Kołaki Kościelne jest spójna ze Strategią Europa 2020 poprzez zapisy:

- celu strategicznego nr 1 Wzrost konkurencyjności gospodarki gminy, który wpisuje się wprost w priorytet dotyczący rozwoju zrównoważonego bazującego na wspieraniu gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- celów operacyjnych odnoszących się do wspierania lokalnej przedsiębiorczości przez samorząd gminy, a także aktywizacji i włączenia społecznego.

12.2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 określa strategiczne kierunki rozwoju Polski do roku 2030. Cele strategiczne dokumentu określono w trzech obszarach:

- konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (cel 1: wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, cel 2: zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, cel 3: poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, cel 4: wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, cel 5: stworzenie Polski Cyfrowej, cel 6: rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, cel 7: zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska),
- równoważenia potencjałów rozwojowych regionów (cel 8: wzmocnienie mechanizmów terytorialnych, równoważenie rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, cel 9: zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego),
- efektywności i sprawności państwa (cel 10: stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, cel 11: wzrost społecznego kapitału rozwoju).

Ogólny cel Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju określono jako wzrost jakości życia. Cele strategiczne nr 2 i 3 w Strategii rozwoju Kołak Kościelnych dotyczą poprawy warunków życia mieszkańców gminy, wpisując się tym samym w założenia analizowanej Strategii.

W Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju przywiązuje się dużą wagę do rozwoju konkurencyjności i gospodarki, podobnie w przypadku Strategii rozwoju gminy, w której cel strategiczny nr 1 obejmuje poprawę konkurencyjności gospodarki lokalnej tej jednostki terytorialnej.

Zgodność celów Strategii rozwoju gminy Kołaki Kościelne z celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju występuje także na poziomie wielu celów operacyjnych dotyczących: wspierania przedsiębiorczości, a także wzrostu dostępności do infrastruktury technicznej (w tym poprzez rozwój systemu dróg).

12.3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju jest podstawowym dokumentem określającym rozwój kraju w perspektywie 2020 roku. Jej celem głównym jest: wzmocnienie

i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. W strategii wyróżniono 3 obszary strategiczne: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka, spójność społeczna i terytorialna.

Drugi obszar strategiczny pokrywa się wprost z pierwszym celem strategicznym zawartym w Strategii rozwoju gminy.

12.4. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku zawiera trzy cele strategiczne: 1. Konkurencyjna gospodarka; 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe; 3. Jakość życia. W dokumencie sformułowano także dwa cele horyzontalne, których wątki przenikają cele strategiczne. Brzmiały one następująco: wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody, a także infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców, sąsiadów i turystów.

Cele strategiczne zapisane w dokumencie planistycznym dla gminy Kołaki Kościelne są zgodne z w/w celami Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego:

- cel strategiczny nr 1 Wzrost konkurencyjności gospodarki gminy,
- cel strategiczny nr 3 Poprawa oferty usług społecznych.

Cel strategiczny nr 2 strategii rozwoju gminy wpisuje się w cel horyzontalny Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 dotyczący poprawy infrastruktury technicznej.

12.5. Program rozwoju powiatu zambrowskiego do roku 2020

Główny cel rozwoju powiatu dotyczy tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju w celu poprawy poziomu życia jego mieszkańców poprzez wykorzystanie potencjału gospodarczego i przyrodniczo – rolniczego. Z celu głównego wynikają trzy cele strategiczne:

1. Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych,
2. Ochrona i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dóbr kultury,
3. Rozwój gospodarczy oraz rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.

Cele strategiczne rozwoju gminy Kołaki Kościelne wpisują się zarówno w cel główny, jak i cele strategiczne zapisane w Programie rozwoju powiatu zambrowskiego. Cele strategiczne zapisane w Strategii rozwoju gminy są spójne z celem strategicznym rozwoju powiatu dotyczącym rozwoju gospodarczego i rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej.

13. Sposoby monitorowania i oceny oraz współpracy społecznej

13.1. System monitorowania Strategii

Monitorowanie realizacji programu prowadzone będzie przez pracowników Urzędu Gminy. Będą oni na bieżąco prowadzili nadzór nad realizacją projektów. Mają oni dostęp do wszystkich danych dotyczących niezbędnych do kontrolowania zmian wskaźników osiągnięć określony w Rozdziale 9. Badając ich zmiany będą na bieżąco oceniali prawidłowość z realizacji programu. Dane te będą przekazywane dla Wójta. Na każdej sesji Rady Gminy Wójt składa Radnym oraz Sołtysom oraz zaproszonym przedstawicielom przedsiębiorców, dyrektorów jednostek samorządowych i mieszkańcom gminy informacje ze swoich prac. W tym też sprawozdaniu będą informacje na temat wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Kołaki Kościelne oraz realizacji projektów. Wszystkie zainteresowane strony będą mogły zgłaszać swoje wnioski i uwagi w formie pisemnej do Urzędu Gminy związane z realizacją Strategii, a także proponować ewentualne zmiany, które będą rozpatrywane przez Radę Gminy.

13.2. Sposoby oceny Strategii

Istota oceny Strategii polega na prowadzeniu stałych obserwacji, dokonywania systematycznych pomiarów, określaniu narzędzi pomiarów przebiegu procesów, które nas interesują. Strategia ma na celu wspomagać zrównoważony rozwój Gminy Kołaki Kościelne. Stosownie do tych funkcji powstaje zasadne wyróżnienie dwóch sfer jej obserwacji i oceny. Jedną sferą jest obserwacja Strategii jako dokumentu planowania działań wspomagających rozwój z całą logiką uzasadniania tych działań, drugą zaś jest obserwacja i ocena wdrażania działań w życie. Wzorcem dla oceny będzie ocena wskaźników postępu realizacji Planu oraz planowanych do realizacji zadań podanych w Rozdziale 11.

13.3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Powodzenie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Kołaki Kościelne na lata 2016-2022” uwarunkowane jest współpracą wszystkich sektorów. Współpraca pomiędzy władzami gminy a sektorem prywatnym, stowarzyszeniami, Kościołem oraz mieszkańcami na co dzień układa się bardzo dobrze. Dlatego też wszelkie formy uwag i wniosków do Strategii, które pozytywnie wpłyną na jej realizację są w Urzędzie mile widziane.

14.Spis rysunków, tabel i wykresów

Spis rysunków:

Rysunek 1. Kołaki Kościelne na mapie z 1850 r.	7
Rysunek 2. Położenie gminy Kołaki Kościelne w powiecie Zambrowskim.....	7
Rysunek 3. Gmina Kołaki Kościelne i gminy sąsiadujące.....	8
Rysunek 4. Usłonecznienie w 2015 roku.....	11
Rysunek 5. Ochrona przyrody w okolicy gminy Kołaki Kościelne.....	18
Rysunek 6. Trend wskaźnika liczby pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2011-2014	38
Rysunek 7. Usytuowanie obiektów zabytkowych na terenie Gminy Kołaki Kościelne	42
Rysunek 8. Cele operacyjne rozwoju gminy Kołaki Kościelne	51

Spis tabel:

Tabela 1. Sołectwa gminy Kołaki Kościelne i liczba mieszkańców na dzień 31.12.2015 r.	9
Tabela 2. Ujęcia wody oraz sieć wodociągowa Gminy Kołaki Kościelne.....	20
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe Gminy Kołaki Kościelne	24
Tabela 4. Ludność Gminy Kołaki Kościelne zameldowanych na pobyt stały lub czasowy.	24
Tabela 5. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne	25
Tabela 6. Procentowa struktura wiekowa mieszkańców gminy Kołaki Kościelne w latach 2013-2015	26
Tabela 7. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym wg płci w Gminie Kołaki Kościelne. 26	
Tabela 8. Wykształcenie mieszkańców Gminy Kołaki Kościelne wg Spisu Powszechnego 2011 r. ...	27
Tabela 10. Sieć placówek oświaty na terenie Gminy Kołaki Kościelne w roku szkolnym 2015/2016	29
Tabela 11. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2015 roku.....	32
Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności.....	32
Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON mające swoją siedzibę w gminie Kołaki Kościelne	33
Tabela 14. Większe przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy Kołaki Kościelne.....	33
Tabela 15. Sklepy i punkty sprzedaży paliw	34
Tabela 16. Struktura użytków rolnych na terenie Gminy Kołaki Kościelne.....	34
Tabela 17. Struktura gleb wg klas botanicznych.....	35
Tabela 18. Struktura własnościowa lasów i terenów leśnych w Gminie Kołaki Kościelne.....	36
Tabela 19. Struktura własności gruntów prywatnych	37
Tabela 20. Pracujący w gminie Kołaki Kościelne na tle powiatu i województwa podlaskiego w latach 2011-2014	37
Tabela 21. Pracujący w Kołakach Kościelnych na 1000 mieszkańców na tle kraju i innych jednostek terytorialnych województwa podlaskiego w latach 2011-2014	38
Tabela 22. Bezrobotni w Gminie Kołaki Kościelne.....	39
Tabela 23. Procentowy udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2011-2014	39
Tabela 24. Obiekty zabytkowe Gminy Kołaki Kościelne wpisane do rejestru zabytków	40
Tabela 25. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych.....	41
Tabela 26. Powiązanie celów operacyjnych i horyzontalnych.....	52
Tabela 27. Dochody	61
Tabela 28. Wydatki	62
Tabela 29. Spłata kredytów	63